

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
KATALIKŲ TEOLOGIJOS FAKULTETAS
TEOLOGIJOS KATEDRA

Andrius Kuzmickis

**ŠV. TERESĖS AVILJETĖS VIDINĖS MALDOS KELIAS LINK GILESNIŲ
ASMENINIO SANTYKIO SU GYVUOJU KRISTUMI**

Bakalauro baigiamasis darbas

Katalikų teologijos studijų programa, valstybinis kodas 612V60002

Teologijos studijų kryptis

Vadovė dr. Vilma Šliužaitė

(Parašas)

(Data)

Apginta doc. dr. Benas Ulevičius

(Fakulteto dekanas)

(Parašas)

(Data)

Kaunas, 2020

TURINYS

SANTRAUKA.....	2
SUMMARY.....	3
ĮVADAS.....	4
1 . MALDOS POREIKIS NŪDIENOS ŽMOGUI.....	5
2. ŠV. JĖZAUS TERESĖS GYVENIMAS IR MALDOS KELIAS.....	8
2.1. Šv. Jėzaus Teresės gyvenimas.....	8
2.2. Šv. Jėzaus Teresės kelionė vidinės maldos link	11
2.3. Šv. Jėzaus Teresės kaip steigėjos charizma.....	13
3. ŠV. JĖZAUS TERESĖS VIDINĖS MALDOS SAMPRATA.....	16
3.1. Maldos bruožai.....	16
3.1.1. Malda kaip pokalbis su draugu.....	16
3.1.2. Afektinė malda.....	18
3.1.3. Maldos dinamiškumas.....	18
3.1.4. Maldos pamatas - Dievo žodis.....	19
3.1.5. Maldos kristocentriškumas.....	19
3.2. Maldos formos.....	20
3.2.1. Maldos formos asketiniame periode.....	20
3.2.2. Maldos formos mistiniame periode.....	22
3.3. Maldos kelias, vedantis į susitikimą su Tėvu.....	26
3.4. Šv. Jėzaus Teresės kontempliacijos apibrėžimas.....	28
4. ŠV. JĖZAUS TERESĖS IŠ AVILOS DVASINIO KELIO AKTUALUMAS ŠIANDIEN.....	33
IŠVADOS.....	42
LITERATŪRA	43

Andrius Kuznickis. ŠV. TERESĖS AVILJETĖS VIDINĖS MALDOS KELIAS LINK GILESNIŲ ASMENINIO SANTYKIO SU GYVUOJU KRISTUMI. Bakalauro baigiamasis darbas / Darbo vadovė dr. Vilma Šliužaitė. Vytauto Didžiojo universitetas, Katalikų teologijos fakultetas, Teologijos katedra. Kaunas, 2020. 43 p.

Santrauka

Šv. Jėzaus Teresės pavyzdys mums aiškiai parodo, kad vidinės maldos gyvenimas yra raktas į gilesnį santykį su Dievu.. Šv. Jėzaus Teresė, Bažnyčios Mokytoja ir karmelitų motina, su didele kantrybe bei užsispyrimu vedė bendruomenę šventumo keliu. Dievas pakvietė ją į pasimatymą su savimi. Pakvietė ją pasinerti į kelionę sielos buveinėmis link Jo. Mes taip pat esame kviečiami su pasitikėjimu artintis prie Dievo, įsileisti Jį į savo sielos namus. Tik įsiklausęs į save žmogus gali išgirsti, jog Dievas jame tyliai kalba. Šv. Jėzaus Teresė parodė, kad Dievo karalystė prasideda čia žemėje. Tačiau šiuolaikinis žmogus neretai pasinėręs į pasaulio reikalus taip stipriai, kad negeba to pamatyti ir patirti. Šis darbas tai siekis atskleisti karmelitiškojo dvasingumo galimybes, padėti žmogui atrasti Dievą iš naujo, padedant jam prisiartinti bei giliau pažinti Kristų. Darbo autorius viliasi, kad skaitytojas atras sau tinkamus būdus susitikimui su gyvuoju Kristumi.

Šio darbo tikslas: atskleisti Šv. Jėzaus Teresės vidinės maldos kelią, parodant gilesnio santykio su Gyvuoju Kristumi galimybę bei svarbą ir šių laikų žmogui.

Darbo probleminis klausimas: Koks Šv. Jėzaus Teresės vidinės maldos kelias, kuris parodo gilesnio santykio su Gyvuoju Kristumi galimybę ir svarbą ir šių laikų žmogui?

Atsakydamas į šį klausimą, darbo autorius: 1. Aptaria vidinės maldos poreikį šiuolaikiniam žmogui. 2. Supažindina su Šv. Jėzaus Teresės pasiūlytomis maldos kelio formomis. 3. Aptaria Šv. Jėzaus Teresės kontempliacijos savitumą. 4. Atskleidžia vidinės maldos svarbą krikščionio gyvenime.

Andrius Kuznickis. ST. TERESA OF JESUS INTERIOR PRAYER TOWARDS A DEEPER PERSONAL RELATIONSHIP WITH THE LIVING CHRIST. Bachelor thesis. / Supervisor Dr. Vilma Sliuzaitė. Vytautas Magnus University, Faculty of Catholic Theology, Theology Department. Kaunas, 2020. 43 p.

Summary

The example of St. Jesus Teresa clearly shows us that a life of inner prayer is the key to a deeper relationship with God. Teresa of Jesus, the Teacher of the Church and the mother of the Carmelites, led the community with patience and perseverance on the path of holiness. God invited her to be His friend. He invited her to take a journey on the abode of the soul towards Him. We are also called to approach God with confidence, to let Him into the house of our souls. Only by listening to oneself can one hear that God is speaking to him silently. St. Teresa of Jesus showed that the kingdom of God begins here on the Earth. However, a modern man is often immersed in the world affairs so deeply that he is unable to see and experience it. This work discloses the possibilities of Carmelite spirituality, that help man to rediscover God, to help him draw closer and to know Christ more deeply. The author of the work hopes that the reader will find suitable ways to meet the living Christ.

The aim of this work: to reveal the path of interior prayer of St. Teresa of Jesus, showing the possibility and importance of a deeper relationship with the Living Christ to the modern man as well. Problematic question of the work: What is the path of interior prayer of St. Teresa of Jesus that shows the possibility and importance of a deeper relationship with the Living Christ for man today?

Answering this question, the author of the thesis: 1. Discusses the inner prayer need for modern man. 2. Introduces the forms of the prayer path proposed by Jesus Teresa. 3. Considers peculiarities of the contemplation of St. Jesus Teresa. 4. Reveals the meaning of inner prayer in the life of Christians.

IVADAS

Darbo problematika ir aktualumas. Žmogus nutolo nuo Dievo. Jis neturi santykio su Dievu patirties. Žmogus nori suprasti ir pažinti kas yra tiesa ir kaip geriausiai ją įgyvendinti. Bet be santykio su Dievu vargu ar įmanoma rasti tikrąją tiesą, kuri iš tiesų slypi mumyse pačiuose. Šiuolaikiniame triukšmingame pasaulyje tai darosi vis sunkiau ir sunkiau. Šis darbas – tai galimybė susipažinti su karmelitiško dvasingumo principais. Šie principai tai vienuma, tylą, nuolatinę malda, Kristaus sekimas tyra širdimi ir sąžine, bendruomeninis gyvenimas ir darbas. Tiesa, Šv. Jėzaus Teresė rašė savo seserims, tačiau tai aktualu kiekvienam žmogui. Šv. Jėzaus Teresės patirtis ir šiandieniniam žmogui gali padėti ieškoti kelio pas Dievą. Aktualu dar ir todėl, kad šio laiko žmogus nesuvokia ir neranda santykio tarp maldos ir veiklos (Mortos ir Marijos įvaizdis).

Darbo objektas: Šv. Jėzaus Teresės vidinės maldos samprata.

Darbo tikslas: atskleisti Šv. Jėzaus Teresės vidinės maldos kelią, atveriantį kelią gilesniam santykiui su Gyvuoju Kristumi šių laikų žmogui.

Uždaviniai:

1. Aptarti vidinės maldos poreikį šiuolaikiniam žmogui.
2. Supažindinti su Šv. Jėzaus Teresės pasiūlytomis maldos kelio formomis.
3. Aptarti Šv. Jėzaus Teresės kontempliacijos savitumą.
4. Atskleisti vidinės maldos svarbą krikščionio gyvenime.

Darbo probleminis klausimas: Kokia Šv. Jėzaus Teresės vidinės maldos samprata?

Darbo metodai: analizė, sintezė, apibendrinimas.

1. MALDOS POREIKIS NŪDIENOS ŽMOGUI

Mes gauname mokymą, kas yra malda, kaip reikia melstis nuo pat vaikystės.. Tačiau dažnais atvejais liekame prie to pačio mums duoto mokymo ir tarsi sustingstame vietoje, iš kurios nenorime pajudėti. Nūdienos žmogus labai stipriai atitolo nuo Dievo ir malda tapo tarsi antraeilis dalykas, kurį stengiamasi atidėti, jei liks laiko. Pasineriama į savo kasdienius rūpesčius ir pamirštama, kas yra brangiausia, tai yra pokalbį su asmeniu, kuris turėtų būti mūsų gyvenimo centru ir stiprybe - Dievu. Šv. Jėzaus Teresės pavyzdys mums aiškiai parodo, jog vidinės maldos gyvenimas turi būti (ir yra) raktas į gilesnį santykį su Dievu. Kokiais keliais mes galime atrasti gyvąjį Kristų ir juo sekti. Gali atrodyti jog malda, kurią praktikuojame yra atgyvena. Nepripažindami šio Dievo poreikio vis vien ieškome dvasinio prado (t.y. Dievo) patys dažnai to nesuprasdami, iš nevilties pasineriame į materialųjį pasaulį, kuris siūlo mums pakaitalus, kurie realiai neturi savyje jokios vertės. Jie neatneša mums paguodos. Mes liekame suirzę, patys nesuprasdami, kodėl esame vienokie ar kitokie. Šventajame Rašte Jobas sako: „Tepranyksta diena, kurią gimiau, naktis kuri tarė: Pradėtas berniukas! O ta diena! Tebunie ji tamsa! Tenesirūpina ja Dievas aukštybėse, teneišaušta jai šviesa!“ (Job 3,3-4) Tačiau Dievas šitą Jobo situaciją išvedė į gera.

Šv. Jėzaus Teresės nurodyta vidinės maldos kelio kryptis, jos paliktas maldos praktikos pavyzdys gali pasitarnauti mūsų dvasinio tobulėjimo kelyje. Gali atrodyti, kad tai neįmanoma, kad tai gali daryti tik vienuoliai. Gali atrodyti, kad tokiam dvasingumui esu per jaunas ir mažai patyręs. Tačiau kiekvienas Dievo esame kviečiamas eiti savo dvasinę kelionę drąsiai ir kantriai. Ir šiandien galime pasimokyti iš Šv. Teresės kuri su didele kantrybe ir užsispyrimu vedė bendruomenę, parodydama kelią ir mokydama mylėti Dievą, pasitikėti Juo. Žvelgsime Šv. Jėzaus Teresės akimis į vidinę malda, kuri perkeičia žmogų, keičia iš lėto, pačiam žmogui to nepastebint. Tai nėra paprastas kelias. Reikia būti drąsiam eiti dvasiniu keliu taip, kaip - tai padarė Šv. Jėzaus Teresė. Ji yra Bažnyčios mokytoja, viena iš moterų, kuri nusipelnė šio titulo, nes ne kiekviena tai pajėgia praeiti, tam reikia Dievo malonės. Mums reikia, kaip mažiems vaikams artintis prie Dievo su pasitikėjimu, kaip prie žemiškos mamos, ar tėčio. Mums reikia gilesnio santykio su tuo, kuris mus sukūrė, tuo kuris mus palaiko ir su didele meile lydi per gyvenimą. To suvokimo mums trūksta, nes nesame patyrę. Šv. Jėzaus Teresės maldos patirtis yra gili ir vertinga kiekvienam. Kristų mylinčiam krikščioniui nuostatos, kurias įgyja per įvairias patirtis, trukdo pažinti Dievo Meilę. Dievui padedant jas turime pakeisti, kad galėtume įsileisti į savo sielos namus Dievą. „Dievas, kuris visa palaiko, bet visiems yra nepasiekiamas. Visa kas yra, kyla iš Dievo, yra Jame, rodo į Jį ir Jį atskleidžia, bet netgi jei prasiskverbiamė į giliausią visko, kas egzistuoja, dieviškumą, Dievas vis dėlto nuo viso to labai

skiriasi.“¹

Šv. Jėzaus Teresės maldos kelias, tai – vidinės maldos, meditacijos, kontempliacijos kelias. Kiekvienas, kuris pasiryžta sekti šiuo Šv. Jėzaus Teresės nurodytu keliu, patiria gausias Dievo malones, bei Jo Meilės prisilietimo vaisius. Žinoma visa tai duodama tam, jog atėjus laiko pilnatvei, žmogus galėtų pats šviesti žmonėms. Tokiu būdu juos paskatindamas eiti link vidinio santykio su Gyvuoju Kristum, esančiu kiekvieno iš mūsų širdyje. Tik įsiklausęs žmogus gali išgirsti. Jėzus pastoviai kalba, tik mes Jo negirdim. Negirdėdami Jo balso nerandame kelio į savo sielos pilį, kuri savo grožiu neprilygsta jokiems gražiausiems žemiškiems rūmams. Ten slypi nenusakomi lobiai, apie kuriuos mes net neįtariame. Tik būdamas vienybėje su Dievu, žmogus gebės suvokti Dievo dosnumą ir Dievo norą vesti visus norinčius šiuo keliu. Taip mes pasieksime savo kelionės tikslą Dangaus karalystę.

Šv. Jėzaus Teresė parodė, kad Dievo karalystė prasideda čia žemėje, tik ar mes Jos čia ieškom? Pasaulio be Dievo dvasia vilioja į vienkartinę patirtį, kuri dažnai nuveda klaidingu keliu. Tai visai nėra, kaip kartais gali atrodyti žmogui, kad tai noras atimti iš jo kažkokį gėrį, malonumą. Tiesiog rezultatas būna nepageidautinas. „*Ateities krikščionis bus mistikas arba jo nebus iš viso.*“ Taip kalba Bažnyčios tėvai. Taip yra pasakęs vokiečių teologas K. Rahneris savo veikaluose.² Tačiau šio laiko žmogus nelaimingas ir neramus. Jis bėga, bėga ir vis kažko ieško. Ir tik kai jis sustoja, Dievas jį pasitinka. Tačiau ne visada tas susitikimas būna malonus, nes ilgą laiką žmogus neleido Dievui įsiterpti į jo gyvenimą. Laisva valia, kuri jam duota, neleido Dievui perkeisti jo širdies. Jis pats buvo pasirinkęs gyventi be Dievo.

„Kaip atsiverti Dievo antplūdžiui? Būtent tai rūpi Jonui: ne šį bei tą pertvarkti, bet sukurti sąlygas tikram susitikimui.“³ Tik jį išgirdus galime padaryti teisingą pasirinkimą. Bet tam, kad mokyti kitus, turi pats tai patirti. Tai sunki kelionė, tai atsižadėjimas savęs ir pasaulio. Ar pažįstate, bent vieną Dievo žmogų, kuris mėgautųsi pasaulio malonumais ir girdėtų Dievo balsą. Šventajame Rašte pasakyta: „negalite tarnauti Dievui ir Mamonai...“, (Lk16,13). Dievas nori mūsų apsisprendimo, jam yra svarbus mūsų sutikimas. Visuose gyvenimo įvykiuose galime įžvelgti Dievo buvimą. Deja neįsileidę Dievo į širdį, mes to nematome. Kaip iškreiptų veidrodžių šaly, matome kitą vaizdą. Mes negalime kažkur būti truputį, turime nerti visa savo esybe. Kitaip mūsų viltys bergždžios. Kai Šv. Jėzaus Teresė ieškojo savo kelio, ji nepanoro truputį priklausyti Dievui. Norėjo atsiduoti Dievui, susitikti su juo ir susivienyti. Paskui save troško vesti seseris, kurios irgi troško visiškai atsiduoti Dievui. Joms neužteko priklausyti karmeličių vienuolynui ir patogiai gyventi. Joms reikėjo Dievo

¹ Ian Matthew, *Dievo įsiveržimas Dvasinė kelionė su šv. Kryžiaus Jonu* (Kaunas: „Morkūnas ir Ko“, 2020), 148.

² Šv. Kryžiaus Jonas – vienas didžiausių katalikų mistikų, parengta pagal Paštuvos seserų Basųjų karmeličių medžiagą, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-12-14-sv-kryziaus-jonas-vienas-didziausiu-kataliku-mistiku/178221>.

³ Ian Matthew, *Dievo įsiveržimas, Dvasinė kelionė su šv. Kryžiaus Jonu*, 71 .

artumo.

Šiuolaikiniame pasaulyje matome, kad Dievas toli nuo žmogaus. Žmogus nesupranta ir nepriima savo Kūrėjo. Dažnas žmogus nepažįsta Dievo, bijo Jo. Auklėjimo, savo išgyvenimų ir patirčių įtakotas pastriga sąvokoje, kuri tapo tradicija. Tradicija nėra blogai, jei ji ir sąmoningai priimama. Tradicija, kuri virsta įpročiu, nesuteikia žmogui vilties. Žmogus, kuris iš prigimties yra ieškantis Dievo, neranda Jo tradicijoje. Kas negyva tas miršta, ir mes tai laidojame. Kapą prižiūrime, bet tai neįtakoja mūsų gyvenimui. Tada Dievu virsta pinigai, darbas, karjera. Ir čia nerandame laimės. Ir taip išsigandę, pasimetę stovime prie nežinomybės slenksčio. Kaip vaikai apsiverkiame. O Dievas kaip mylintis Tėvas budi.

Mistikė Šv. Jėzaus Teresė nori pakviesti mus į piligrimę kelionę, į savo vidų, kur spindintis Meile mūsų laukia pats Dievas. Ką reiškia mistikė, kuo ji ypatinga? Šv. Jėzaus Teresė vadinama mistike dėl to, kad ji patyrė Dievą. Dievo patirčių būna įvairių. Bet jos nebūtinai turi būti lydimos kažkokių antgamtinių potyrių. Tėvas kun. Salvadoras Rosas García OCD dalijasi savo patirtimi, kas yra krikščioniškoji Dievo patirtis: „Tai Jis pakviečia pirmas, ir tik po to Jokūbas ir Jonas palieka tinklus, Matas pakyla nuo mokesčių rinkėjo stalo, o Petras išlipa iš valtys ir žengia vandeniui. Kai į kvietimą atsiliepiama apčiuopiamu veiksmu, žmogus supranta, kas įvyko. Tai ir yra krikščioniškoji Dievo patirtis.“⁴ Taigi, bendrais bruožais aptarėme kas yra mistika ir kaip minėjome ji nebūtinai turi būti lydima kažkokių pojūčių. Bet būtina, mums skirtu būdu susitikti Dievą. Šv. Jėzaus Teresė buvo apdovanota ypatingu santykiu su Dievu. Ji gavo ypatingą dovaną, kurios neįmanoma pamiršti. Tačiau nereikia galvoti, kad visi karmelitai yra mistikai teresiškuoju būdu. Šv. Jėzaus kūdikėlio Teresė, niekada neturėjo jokių emocijų proveržių. Tačiau ji Dievą susitiko. Šv. Jėzaus Teresei buvo skirtas kitas Dievo kelias - mokytojos kelias. Dėl tos priežasties jai reikėjo susiliesti su Dievu.

Apibendrinant galima pasakyti, kad Dievas kalbina kiekvieną žmogų. Dievas, norėdamas atkreipti mūsų dėmesį į save ir parodyti koks yra mūsų gyvenimas, suteikia malonę suprasti ko Jis nori iš mūsų gyvenimo. Mums gali atrodyti, jog gyvenimas griūva, tačiau su Dievo malone neįėję į savo vidų, negalime pamatyti visos Tiesos apie save. Tik pažvelgę Dievo žvilgsniu pamatysime ko iš tiesų trūksta mūsų gyvenimuose ir suvoksime savo klaidas. Turime žvelgti patys į save, kad suprastume, ko mums iš tiesų trūksta mūsų gyvenimuose ar juose darome kažką ne taip. Turime suprasti, kad atėjome į žemę ne tam, kad gyventume sau, tenkindami savo poreikius, siektume to, kas yra malonu, kas nereikalauja daug pastangų. Į žemę atėjome tam, kad ją paverstume geresne vieta, kurioje viešpatautu Meilė, harmonija, taika. Tam, jog mes būtume išstobulinti Dieve pagal Jo paveikslą ir panašumą, tapdami panašūs į Tėvą.

⁴ Milda Vitkutė, „Mistikas – žmogus, patyręs Dievą, Kodėl Dievo patirtis svarbi tikėjimui šių dienų pasaulyje?“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-02-19-mistikas-zmogus-patyręs-dieva/174455?fbclid=IwAR20c3NWXH620iEfoTeKerzIzxFJ1NvZE85n3tgujUDW9ZLmvyDkxzn1CDM>.

2. ŠV. JĖZAUS TERESĖS AVILIETĖS GYVENIMAS IR MALDOS KELIAS

2.1. Šv. Jėzaus Teresės gyvenimas

Šv. Jėzaus Teresė gimė 1515 m. kovo mėn. 28 dieną Ispanijoje, Kastilijos provincijoje Avilos mieste. Pagal kilmę ji vadinosi Teresa Sanchez de Cepeda y Ahumada. Ji buvo Alonso Sančeso de Cepedos 3 vaikas, su antra žmona Beatrice Davila Ahumada. Manoma, kad jų šeima buvo kilusi iš žydų atsivertusių į krikščionybę. Apie tai ji užsimena savo autobiografinėje knygoje *Gyvenimas*. Yra hipotezių, kad jos tėvai galėjo turėti Šventąjį Raštą. Tais laikais retai kas turėjo galimybę turėti tokią knygą. Jos šeima buvo turtinga, religinga priskirta prie religingų bajorų giminės, taigi tokia galimybė buvo. Šv. Jėzaus Teresė rašė: „*Mano tėvas turėjo keletą knygų ispanų kalba kurios buvo skirtos ir vaikams*“.⁵ Jų šeimoje buvo daug kitokių krikščioniškų knygų, kurios joje išugdė Dievo troškimą. Popiežius Benediktas XVI savo katechezėje apie Šventąją Teresę Avilietę rašo: „Noriu regėti Dievą“,⁶ pareiškė mažoji tėvams. Po kelerių metų Teresė, kalbėdama apie savo vaikystės skaitinius patvirtino atradusi juose tiesą...“. Taigi knygos jai turėjo didelę įtaką. Jos šeimoje buvo svarbiausia tai, kad Šv. Jėzaus Teresė gavo pirmąją susitikimo su Dievu patirtį. Šv. Jėzaus Teresė apie savo Tėvus rašo: „*Mano tėvai buvo dori ir dievobaimingi*...“.⁷

Formuojantis vaikui įtaką darė ne tik tėvai, bet ir visuomenė, kurioje ji gyveno. Šešioliktas amžius kupinas permainų. Tai Ispanijos aukso amžius. 1469 m. Ispanijos karalystė buvo suvienyta. Išvytas paskutinis mauras valdytojas ir pradėta kurti krikščioniška karalystė. Tuo pačiu buvo pradėtos represijos prieš musulmonus ir žydus. Ispanijos visuomenė ėmė peštis dėl garbės vardų, rangų, visuomenės padėties. Šv. Jėzaus Teresės šeima irgi patyrė subtiliai rodomą panieką. Kadangi nors ir kaip kruopščiai užmaskavus, tačiau vis tiek išlįsdavo informacijos, apie jų žydišką kilmę. Vykdamt visišką Ispanijos įkrikščioninimą, tai nebuvo gera žymė. Šv. Jėzaus Teresei visada ir visur reikėjo būti pasiruošusiai, įrodyti savo vertumą. Tai jai padėjo kovojant, kad būtų leista atnaujinti vienuolinį gyvenimą ir įdiegtas naujas, tam laikui neįprastas maldos būdas. Čia reikia pridurti tai, kad Dievas paskyręs žmogui misiją, pasiunčia į tam tikras sąlygas, įgauti patirtį.

Šv. Jėzaus Teresė augo vis labiau įsisąmonindama, kad priklauso Bažnyčiai. Sunku būtų ir įsivaizduoti, kad to meto nuotaikos, vyravusios Ispanijoje ir jos pačios šeimoje, galėjo nepadaryti įtakos mergaitės gyvenimui. Būdama septynerių ji ir brolis Rodrigas, apsisprendė tapti kankiniais ir nukeliauti į maurų kraštą pralieti kraują. Nelabai teisingai vaikai suprato prasmę, todėl Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Ir karštai troškau panašios mirties. Tačiau ne tiek iš meilės Dievui, kiek iš troškimo

⁵ Šv. Teresė Avilietė, *Gyvenimas* (Kaunas: UAB Judex 1998), 6.

⁶ Popiežius Benediktas XVI, *Apie šventąją Teresę Avilietę*, <https://katalikai.lt/tikejimometai/index.php?id=134&nid=359&pg=1>

⁷ Šv. Teresė Avilietė, *Gyvenimas*, 1 skyrius, 6.

greičiau pasiekti tą laimę, kuri laukia danguje, kaip buvau skaičiusi knygoje“⁸. Vėliau Šv. Jėzaus Teresės brolis Rodrigo de Cepeda žuvo, tarnaudamas armijoje Pietų Amerikoje, už katalikų tikėjimą. Sesuo ji laikė šventuoju. Taip išsipildė dalinė Šv. Jėzaus Teresės vaikystės svajonių dalis. Dar vienas įvykis stipriai pastūmė Šv. Jėzaus Teresę Šv. Mergelės Marijos pamaldumo keliu. Ji rašo: „Neturėjau nė dvylikos metų, kai mirė mano motina. Kai suvokiau, ką praradau, nuliūdusi nuėjau prie Švenčiausios Motinos paveikslo, labiai verkiau ir prašiau Ją nuo šiol būti mano Motina. Rodos, meldžiausi vaikiškai, paprastai, tačiau akivaizdžiai patyriau kilniosios Mergelės pagalbą, kai su reikalais į Ją kreipiausi. Pagaliau Ji vėl mane patraukė prie savęs“.⁹ Šv. Mergelės Marijos skulptūra stovėjo ligoninės bažnyčioje. Šioje vietoje Šv. Mergelė Marija buvo garbinama, kaip Meilės Motina. Dabar ši skulptūra randasi Avilos bažnyčioje. Taigi šiuo laiku pradėjo dygti, pirmieji daigeliai maldos patirties, kurie vėliau ją ves, Marijos ordine, maldos keliu. Mama, kuri davė gyvybę Išganytojui atėjo į Šv. Jėzaus Teresės gyvenimą. Mergaitė netekusi mamos, rado paguodą pas Dangaus motiną.

Sekant Šv. Jėzaus Teresės kelią, į susitikimą su realiu gyvuoju Dievu, svarbu suvokti, kad ji buvo taip pat žmogus. Žmogus kuris gimė, augo, brendo. Tai būtina suvokti, norint suprasti ir priimti Jos gyvenimą ir maldos būdą. Visi kiti priverstiniai teiginiai neuždega, nes negalime priimti, to kas mums nesuprantama. Tai turi tapti mūsų gyvenimo dalimi. Taip Dievas šaukia, bet Jis šaukia Meilei ir su Meile. Kartais matome daug sesių ir kunigų, kurie dirba savo darbą ir be Jėzaus. Tačiau jie atėjo Jo ieškoti. Mes nežinome kada įvyks susitikimas. „Tad Dievo Apreiškimas turi apšviesti žmogų ne vien tuo, kas pranoksta jo protą, bet taip pat dėl to, „kad religinės bei moralinės tiesos, kurios savaime nėra nepasiekiamos protu, dabartinėje žmonijos situacijoje galėtų būti visų pažintos nesunkiai, su visišku tikrumu ir be jokios klaidos“.¹⁰ Tai galima pritaikyti to laikmečio moterims bei Šv. Jėzaus Teresei. Ją charakterizuoja J. Micevičiūtė savo straipsnyje: „Visi pažymi, kad Teresės gyvenimas buvo vertas įvardyti kaip istorinį nuotykių romaną. Jis buvo labai įdomus, o tai itin keista, nes XVI amžiuje Ispanijoje, kur moterys apskritai nebuvo laikoma žmogumi, ji sugebėjo nuveikti didžiulį darbą: Reformavo netik moterų, bet ir vyrų vienuoliją.“¹¹ Tokia buvo Šv. Jėzaus Teresė.

Reikia patirti, kad galima būtų daryti išvadas. Šv. Jėzaus Teresė kaip mergaitė, kuri augo religingoj šeimoje tikėjo, kad tai lengvas kelias. Vaikas viską priima tiesiogiai, nes neturi patirties. Atėjus laikui, kai „*prabunda protas*“, žmogus pradeda vertinti aplinką, ir praplečia savo akiratį. Tai natūralu, tokiai gyvaus proto mergaitei. Ji rašo, kad mielai skaitė knygas apie riterius, domėjosi savo

⁸ Šv. Teresė Avilietė, *Gyvenimas*, 1.3, 7.

⁹ Ibid., 1.5. 8.

¹⁰ *Katalikų Bažnyčios Katekizmas* (Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2015), 38.

¹¹ Jūratė Micevičiūtė, „Apie Šv. Jėzaus Teresės Avilietės knygos *Vidinės pilies buveinės* aktualumą“, http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-11-14-marijos-radijas-apie-sv-jezaus-tereses-avilietes-knygos-vidines-pilies-buveines-aktualuma/124184?fbclid=IwAR3gPZGujqZWKqj3iQQAyydLs0Bm0yfFydq6jwfl1RA1mjBM9ygGoFVd5T_k

išvaizda ir dalykais, kurie Jos šeimoje buvo „tabu“. Šv. Jėzaus Teresės kertinis gyvenimo akmuo buvo buvimas su Dievu. Dar vienas bruožas būdingas, šiai iškiliai sielai, tai atkaklumas siekiant tikslo. Ji rašo: „Mat, negalėdama rasti progos ją nutraukti o aš visam „kas bloga“ buvau labai gabi, tuščiai vargo“¹². Dievas duodamas žmogui supratimą, turi tam tikrą tikslą. Šv. Jėzaus Teresė kalba kaip svarbu krikščioniškai auklėti vaikus. Tai viso gyvenimo iššūkis. Šv. Jėzaus Teresė remiasi savo gyvenimo patirtimi. Maldos vaikas mokosi šeimoje. Apie tai Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Esu įsitikinusi, kad tikrai būčiau išlikusi dora, jei tuomet būčiau bendravusi su dorais žmonėmis. Jei būtų buvę, kas mane prilaiko ir pamoko bijoti Dievo...“¹³.

Tais laikais eiti į vienuolyną nebuvo būtina turėti kažkokį ypatingą pašaukimą. Moterys ten eidavo gauti išsilavinimą. J. Micevičiūtė apie tuos laikus savo straipsnyje rašo: „Paprastai moterys, norinčios gyventi truputį laisviau, turtinti dvasinį gyvenimą ir tobulėti kaip asmenybės tais laikais eidavo į vienuolynus.“¹⁴ Tėvas bijodamas kažkokių nenumatytų Šv. Jėzaus Teresės veiksmų pasistengė apsidrausti ir patalpino į vienuolyną. Tačiau turėdama daug įvairių patirčių dar neplanavo tapti vienuole, tačiau suprato, kad jai ten gera. Apie tą laiką Šv. Jėzaus Teresė kalba: „Tame vienuolyne išbuvau pusantrų metų labai pasitaisiau. Pradėjau daug melstis ir visų prašiau melstis už mane, kad atvestų mane į tą luomą, kurį Jis man skyrė, idant jam tarnaučiau. Tačiau aš pati visai nenorėjau būti vienuole“.¹⁵ Taigi prasidėjo sunkus jaunystės abejonių, paieškų kelias. Čia Šv. Jėzaus Teresė labai gražiai aprašo savo kelio maldoje paieškas, kuris vėliau taps perliukas Bažnyčios maldos mokyme.

Maldos mokymas yra vienas iš darbų dovanotų Bažnyčiai. Šv. Jėzaus Teresė yra maldos ir kontempliacijos mokytoja, kuriai pirmajai moteriai Bažnyčioje buvo suteiktas Bažnyčios daktarės titulas. Serafiniškosios daktarės mokymas tinka ir paprastam tikinčiajam ir aukšto lygio teologui. Šv. Jėzaus Teresės mokyme galime rasti du pagrindinius dalykus, kurie privalomi autentiškam mokymui:

1. Ji pati: meldžiasi, klasifikuoja, skirsto savo mokymo medžiagą, išdėsto savo patirtį nuo paprasčiausių maldos formų iki aukščiausių patirčių.
2. Pati išbando, pritaiko, paaiškina ir tai daro naudodamasi teologiniais terminais.

Šv. Jėzaus Teresė yra puiki bendruomenių ir atskirų asmenų mokytoja. Galima sakyti, kad ji suformavo karmelitiško dvasingumo kontempliacinį maldos stilių.

¹² Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 2.5, 11.

¹³ *Ibid.*, 2.6, 11.

¹⁴ Jūratė Micevičiūtė, „Apie Šv. Jėzaus Teresės Avilietės knygos *Vidinės pilies buveinės* aktualumą“, http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-11-14-marijos-radijas-apie-sv-jezaus-tereses-avilietes-knygos-vidines-pilies-buveines-aktualuma/124184?fbclid=IwAR3gPZGujqZWKqj3iQQAyydLs0Bm0yfFydq6jwfl1RA1mjBM9ygGoFVd5T_k

¹⁵ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 3.2, 14.

2.2. Šv. Jėzaus Teresės kelionė vidinės maldos link

Aptarsime kas Šv. Jėzaus Teresei buvo malda. Galima pasakyti jos doktrinoje ir dvasinėje patirtyje malda užima centrinę vietą. Šv. Jėzaus Teresei maldos kelią galima suskirstyti į kelis etapus, tai:

1. Spontaniška vaikystės malda.
2. Jaunystės metų malda, tai ilgas ir sunkus patirčių periodas.
3. Galutinis etapas (mistinė malda).

Pirmas etapas: tai laikas kada ji būdama 7-8 metų išmoksta skaityti. Čia ji pasakoja pirmas patirtas akimirkas su broliu Rodrigo: skaito, mėgaujasi, stebisi ir džiaugiasi ir tai daro daug kartų.

Vėliau kaip minėjome išmoksta lūpų maldų bei pamaldumo Šv. Mergelei Marijai. Tai įsirašo Šv. Jėzaus Teresės sąmonėje. Tuo laiku mes matome, kaip prabunda transcendentinis amžinybės jausmas. Ji įsisąmonina Tiesą. Šiame amžiuje Šv. Jėzaus Teresė gavo apreiškimą, kad egzistuoja transendentinis Dievas ir pažino tiesą, kad Dievas veikia visuose gyvenimo įvykiuose. Sesuo Adelė Petraškaitė MVS savo straipsnyje rašo: „Žmogus, būdamas ribotas, apreiškimą turi gauti mažomis dozėmis.“¹⁶

Antras etapas: Gerą patirtį Šv. Jėzaus Teresė gauna bendraudama su dėde Petru iš Hortigasos. Jis duoda jai paskaityti Osunos knygą „Trečioji Abėcėlė“, kurios dėka ji pradeda praktikuoti susikaupimo maldos metodą. Jos pagalba vėliau Teresė praktikuos susikaupimo maldą. Šv. Jėzaus Teresė prisimena: „Jis man davė knygą „Trečioji ABC“, kurioje kalbama apie susitelkimo maldą. Jau noviciato metu skaičiau geras knygas, visas kitas atidėjusi, nes pamačiau, kokių nuostolių jos man atnešė, tačiau dar nemokėjau praktikuoti vidinę maldą ir jai susikaupti“.¹⁷ Visą tą laiką Šv. Jėzaus Teresė naudoja meditacinę maldą, kadangi jai labai patinka medituoti Jėzaus gyvenimą ir Kančią. Ši Kristologinė malda truks ilgus metus. Apie tai Šv. Jėzaus Teresė kalba savo knygoje. Ji mokėsi maldos be mokytojo. Šv. Jėzaus Teresė suprato, kad „maldos mokytojas“ turėtų būti ekspertas toje maldoje, kurią jis praktikuoja ir dar be to turi gerai žinoti Bibliją ir Teologiją bei įvairius maldos kelius. Dar vienas sunkumas buvo tas, kad ji nemokėjo mąstyti maldoje, dėl to jos meditacija nutrūkdavo. Šv. Jėzaus Teresė nemokėjo žodžiais išreikšti, kas vyksta maldoje. Vėliau ji prisipažins, kad nebuvo jos maldoje nuoseklumo tarp laiko kai ji meldžiasi ir kai gyvena ir nesimeldžia. Čia reikia „atsivertimo“. Kaip ji pati sako, kad be atsivertimo nėra pažinimo maldoje, kaip ir be kovos gyvenime nėra pažinimo maldoje. Ji kovoja iš visų jėgų, tačiau turi pasiduoti.

Kokie gi Šv. Jėzaus Teresės pagalbininkai maldoje? Minėta, kad jai reikėjo regimųjų įvaizdžių, kurie padėtų susitelkti maldai. Šiam tikslui jai tarnauja ne tik Evangelija, bet ir gamtos

¹⁶ Adelė Petraškaitė, „Apie laiką, Dievas apsireiškia laike“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2007-11-18-apie-laika/8766>.

¹⁷ Šv. Teresė Avilietė, *Gyvenimas*, 4,6, 20.

knyga, kurioje gamtos grožis, vanduo, gėlės primindavo Kūrėją. Ji rašo: „Man padėdavo ir žvilgsnis į laukus, į vandenį, į gėles. Tie dalykai žadino mane ir padėdavo susikaupti. Jais naudodamasi vietoj knygos, nes žvelgdama į juos prisimindavau Kūrėją, savo nedėkingumą ir nuodėmes“.¹⁸ Šv. Jėzaus Teresės susikaupimo objektais tarnauja Samarietės ikona, Viešpaties ir maldos alyvų sode paveikslai. Jai buvo lengva melstis Eucharistijos metu, o ypač po Komunijos. Šv. Jėzaus Teresė susikurdavo tam tikrą vidinę liturgiją ir jos pasiruošimo būdus. Ji rašo: „Tada meldavausi taip, nes negalėjau protauti: stengiausi įsivaizduoti Kristų, esantį manyje, ir, kaip man atrodo, labiausiai apleistą. Tada maniau, kad Jis kaip žmogus, ieškąs paguodos, toks vienišas ir nuliūdęs, galės geriau pakęsti ir mano artumą. Įsivaizdavau Jį įvairiai. Labiausiai mėgau Jį įsivaizduoti Alyvų darželyje besimeldžiantį“.¹⁹ Vėliau Šv. Jėzaus Teresės maldos liturgija buvo praturtinta Bažnyčios tėvų mintimis. Popiežius Benediktas rašo: „Teresė draugavo su daugeliu šventųjų, daugiausia su Šv. Kryžiaus Jonu. Kartu maitinosi skaitydama Bažnyčios Tėvus - Šv. Jeronimą, Šv. Grigalių Didįjį, Šv. Augustiną“.²⁰ Visa tai jai buvo nauja patirtis maldoje, kuri praturtino jos maldos gyvenimą.

Antrojo etapo viduryje, įveikus paralyžiaus ligą, Šv. Jėzaus Teresę ištinka krizė. Tuo laiku ji jau tapo vidinės maldos propaguotoja, išleidusi knygą ir išmokiusi savo tėvą bei seseris vienuoles šios maldos formos. Tuo laiku ji apleidžia vidinę maldą mažiausiai metams. Tai atsitiko per apgaulingą nusižeminimą ir nuolankumo jausmą. Čia buvo didžiausias šėtono laimėjimas prieš Šv. Jėzaus Teresę. „Tai buvo baisiausia piktosios dvasios apgaulė: po nuolankumo priedanga vengiau vidinės maldos, nes buvau bloga“.²¹ Tačiau ji išlaikė bendruomeninę liturginę maldą, nors tuo laiku nebuvo „cinko“. Malda buvo kaip kava be kofeino. Tik mirus tėčiui ji vėl sugrįžta į vidinę maldą ir daugiau jau jos neapleidžia. Dabar Šv. Jėzaus Teresė jau ištikima vidinėje maldoje, tačiau kartais tenka pakovoti, net prieš laiką. Ji rašo: „Tačiau kelerius metus labiau rūpinausi, kada baigsis maldos valanda, kurią pasiryžau iškęsti, negu ką geresnio mąstyti...“.²²

Šioje kovoje ir nesugebėjime ateina Dievo malonė, ateina atsivertimo akimirka. Dievas ateina, kai mes tampame maži, nieko nemokantis ir be galo silpni. Kada viskas aišku ir turime jėgų kažką veikti, mes Dievui neleidžiame mums padėti. Kai būname silpni, Dievas nusileidžia prie mūsų ir paima mus ant rankų. Pamaitina tokiu maistu kokio mums reikia. Mes esame skirtingi ir mus negalima maitinti vienodu maistu. Kas gi jei ne Kūrėjas mus labiausiai pažįsta. Taigi ir Šv. Jėzaus Teresės atveju įvyksta slėpinys, kuris yra Dievo dovana Jai. Vietoje „etinio atsivertimo“ Šv. Jėzaus Teresė netikėtai pereina iš meditacinės maldos į mistinę maldą.

Trečiasis maldos etapas apima paskutinius jos 28 gyvenimo metus. Apie tai mes atskirai

¹⁸ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 9.4, 56.

¹⁹ *Ibid.*, 9.3, 56.

²⁰ Benediktas XVI, Popiežiaus katechezės „Apie šv. Teresę Avilietę“ (2011.02.02), *Bažnyčios žinios* 5, 10.

²¹ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 7.1, 36.

²² *Ibid.*, 8.7, 52.

kalbėsime, kalbėdami apie atskiras maldos rūšis. Dabar pažvelkime, kokią įtaką Šv. Jėzaus Teresė turėjo ir dabar turi mūsų ir Bažnyčios gyvenime. Visų jos knygų puslapiai kalba šia tema, kuri yra: Specialusis mokymas Bažnyčiai. Popiežius Benediktas XVI savo katechezėje sako: „Šventoji Jėzaus Teresė - tikra krikščioniško gyvenimo mokytoja visų laikų tikintiesiems. Mūsų visuomenėje, kurioje stokojama dvasinių vertybių, šventoji mus moko nenuilstamai liudyti Dievą, jo artumą ir veikimą, moko realiai pajusti mūsų širdyse tūnanti Dievo alkį, troškimą regėti Dievą, kalbėtis su juo ir būti jo tikru draugu.“²³ Šv. Jėzaus Teresės mokymas tai yra specialus mokymas, kuris iki šio laiko nebuvo praktikuojamas vienuolynuose ir popiežius pabrėžia jo aktualumą.

2.3. Šv. Jėzaus Teresės kaip steigėjos charizma

Šv. Jėzaus Teresės raštai tarnauja Bažnyčiai kaip raktas, kad suprastume maldos sąvoką ir maldos patirtį. Aptarsime trumpai, kaip malda tampa žmogaus gyvenimo centru. Atrodo taip paprasta atsisėdai ir melskis. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Tame vienuolyne išbuvau pusantrų metų ir labai pasitaisiau. Pradėjau daug melstis ir visų prašiau melstis už mane, kad atvestų mane į tą luomą, kuri Jis man skyrė, idant jam tarnaučiau“.²⁴ Taigi Šv. Jėzaus Teresė pradėjo kelią, kuris nebuvo lengvas. Pasirinkimas gyvenimo kelio nėra lengvas ir pasaulietiniame gyvenime. Jauno žmogaus širdis nori apčiuopiamos laisvės. Norisi melstis kada nori tai daryti, mąstyti kada širdis to trokšta. Šitos mintys nebuvo svetimos ir Šv. Jėzaus Teresei. Apie pasirinkimo laikotarpį Ji rašo: „Tris mėnesius kovojau su savimi. Toje kovoje drąsinausi, mąstydamą, kad sunkumai ir kančios, kurias būdama vienuole, turėsiu iškentėti, negali būti didesnės už skaistyklos, kad paskui nueičiau tiesiai į dangų, kaip ir troškau“.²⁵ Taigi galutinis sprendimas subręsta, kaip ilgalaikės maldos vaisius.

Žmogus visada turi save priversti žengti žingsnį ir turėti tikslą, bei geisti jį pasiekti. Tikslas ir prasmė poelgio, tarsi jaukas viliojantis į priekį. Be jo nebūtų judėjimo. Šv. Jėzaus Teresė taip pat ieškojo, abejojo, tačiau viltis, kurią suteikia malda ją stiprina. Stiprina ir geros knygos, kurias ji skaitė. Ypatingai drąsino Šv. Jeronimo laišakai. Gimus sprendimui tarnystei užsidega troškimo ugnis. Ta troškimo ugnis, tai prisilietimo prie Dievo slėpinio pradinė patirtis. Troškimo ugnis gali būti ir negatyvi vedanti į destrukciją, tačiau mes kalbame apie patirtį per malda. Šiuo atveju troškimas yra maldos vaisius. Tėvui neleidus į vienuolyną ji apsisprendžia pati. Nors kaip pati rašo, kad labai brangino savo garbę ir laikėsi duoto žodžio. Apie apsisprendimą Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Gyvendama tokiomis mintimis, prikalbėjau vieną savo brolių stoti į vienuolyną, įtikinėdama jį koks tuščias yra pasaulis“.²⁶ Čia dar galima pagalvoti, kad galėjo suklysti. Tačiau jau sekančioje pastraipoje Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Vos tik apsilvilkau vienuolės drabužiais, Viešpats leido pajusti,

²³ Benediktas XVI, Popiežiaus katechezės „Apie šv. Teresę Avilietę“ (2011.02.02), *Bažnyčios žinios* 5, 10.

²⁴ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 3.2, 14.

²⁵ *Ibid.*, 3.6, 16.

²⁶ *Ibid.*, 4.1,17.

kokiomis malonėmis Jis apipila nugalinčius save ir Jam tarnaujančius...“.²⁷ Visi pašaukimai ir apsisprendimai remiasi mūsų patirtimi. Sunku išeiti iš savo komforto zonos. Taigi apsisprendimą gali paremti mūsų ateities vizija ir malda. Malda tai tarsi garantas, pagrįstas abipusiu pasitikėjimu tam, su kuriuo bendrauji. Tada Dievas apipila malonėmis sustiprindamas sielą. Po tokių patirčių, visada lieka ilgesys, to stebuklingo prisilietimo ir stiprėja sielos pasitikėjimas Dievu, kuris malones teikia.

Šių dienų Šv. Jėzaus Teresės maldos mokytojai ir žinovai kviečia į metodinę meditaciją, siūlo susikaupimo maldą, nukreipta į žmogaus vidų. Taip meldavosi ir Šv. Jėzaus Teresė kaitaliodama kelias maldos formas, kai mokėsi maldos. Taip ji suprasdavo asmeninę vidinę maldą. Tačiau buvo momentas, kai Šv. Jėzaus Teresės asmeninė meditacija perėjo į meilės, draugystės ryšį su Viešpačiu. Kaip ji supranta maldą? Šv. Jėzaus Teresė pati suformuluoja maldos apibrėžimą: „Mano nuomone, vidinė malda yra ne kas kita, kaip draugiškas bendravimas, dažnai slaptas pasikalbėjimas su Tuo, kuris mus myli, nors Jo dar nemylime, nes tikra meilė ir tvirta draugystė reikalauja vienodo širdžių nusistatymo“.²⁸ Šį apibrėžimą Šv. Jėzaus Teresė suformuoja remdamasi bažnyčios Tėvų patirtimi. Popiežius Benediktas savo katechezėje rašo: „Šv. Teresės mintis sutampa su šv. Tomo Akviniečio apibrėžimu, kuriuo jis dieviškąją meilę nusakė kaip *amicitia quaedam hominis ad Deum*, žmogaus draugystę su Dievu, kuris pirmas pasiūlė draugystę žmogui; iniciatyva ateina iš Dievo“.²⁹ Matome, jog Šv. Jėzaus Teresės mokymas sutampa su didžiųjų Bažnyčios mokytojų mintimis ir idėjomis.

Šv. Jėzaus Teresė mokydama maldos pabrėžia emocinę maldos pusę. Ji sako, kad malda tai nėra „daug galvoti, bet daug mylėti“. Juk ne visos sielos gabios mąstymui ir meditavimui, bet visos gabios ir gebančios mylėti. Kai draugaujame ar ką nors įsimylime, mums nesvarbūs įvairūs dalykai, bet svarbus tas asmuo, su kuriuo bendraujame. Taigi, malda yra draugystė, kada norisi kalbėtis, būti vieniems intymioje aplinkoje. Mes truputį prisiliečiame prie šio jausmo, kai įsimylime kažkokį asmenį. Tačiau Dievo atžvilgiu tai vyksta stipriau ir intymiau. Juk Dievas mus pažįsta be žodžių ir nuo mūsų nieko neslepia. Savo apibrėžime Šv. Jėzaus Teresė pabrėžia, kad reikia bendrauti daug kartų. Tai reiškia, kad melstis reikia ne tik pagal regulos tvarkaraštį, bet visą gyvenimą. Juk draugais turim tapti visam gyvenimui, o ne vienai akimirakai. Mes žemiškoje meilėje kartais išvelgiame blogį, kuris pasireiškia trumpalaikėje draugystėje. Ian Mathew, cituodamas Kryžiaus Joną, sako: „Kai kas nors myli ir daro gera kitam, daro jam gera ir myli pagal savo prigimtį ir savybes; panašiai ir tavo Sužadėtinis, esantis tavyje, teikia malones pagal tai, koks Jis yra.“³⁰

Šv. Jėzaus Teresės maldoje randa vietą visi tradiciniai maldos elementai: šlovinimas,

²⁷ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 4.2,17.

²⁸ *Ibid.*, 8.5,51.

²⁹ Benediktas XVI, Popiežiaus katechezės „Apie šv. Teresę Avilietę“ (2011.02.02), *Bažnyčios žinios* 5, 10.

³⁰ Iain Matthew, *Dievo įsiveržimas Dvasinė kelionė su šv. Kryžiaus Jonu*, 50.

adoracija, maldavimai, prašymai, užtarimas ir auka. Šv. Jėzaus Teresė čia pateikia daug emocinių komponentų: širdies atidavimą, žlugimą, skundą, drąsą, ryžtingumą, net laisvę pasakyti „nesąmones“ Viešpačiui panašiai, kaip įsimylėję šneka. Kadangi meilė nėra „tuščias“ dalykas, nes dėl šios priežasties tobulėja mūsų malda ir mūsų veikla. Karmeličių vienuolyno reformuotoja Šv. Jėzaus Teresė, kontempliatyvų gyvenimą derindama su veiklios meilės darbais, savo knygoje (ypač pamokymuose vienuolėms) nurodo pagrindines Regulos dvasingumo idėjas ir akcentuoja susitelkimo į save minties maldos tyloje, kur susitinkama su Dievu, vertę. Šv. Jėzaus Teresė šį ypatingą ryšį savo viduje atranda per mistinę patirtį. Šventosios darbuose dažnai kritikuojamas neveiklumas, pasyvumas ir bėgimas nuo pasaulio. Šios mistikės pamatinė idėja – veiklaus ir kontempliatyvaus gyvenimo suderinimas („Morta ir Marija turi būti kartu“), t. y. veikimas pasaulyje susivienijus su Dievu. Šv. Jėzaus Teresė, duodama pamokymus vienuolėms dėl kasdienių darbų, primena, kad kiekvieną darbą reikia dirbti sąžiningai su malda. Nepaisant griežtų reikalavimų kuo daugiau būti vienumoje ir laikytis regulos, kviečia nepamiršti artimo meilės. Taigi Šv. Jėzaus Teresės gyvenimo ir maldos būdas nėra visiškas atsisakymas pasaulio. Tai labiau nesureikšminimas to, kas jame vyksta, o į pirmą planą pastatant Dievą, tam, kad su Juo galėtume susiliesti ir pilnai suvokti, ko Jis nori. Šiam procesui reikia ryžto, kantrybės ir pasitikėjimo Dievu bei Jo gydančia Meile. Tam reikia priemonių, kurios padės šiame kelyje. Viena iš jų yra malda.

Apibendrinant galime pasakyti, kad malda yra kelias, kuriuo eidamas žmogus atranda turtus, kurių, iki malda įsiveržė į jo gyvenimą, nežinojo turintis savyje. Taip yra todėl, kad žmogus, tik būdamas vienumoje, gali išgirsti Dievą kalbantį jo širdyje. Pasaulio triukšmas ir skubėjimas užgožia Dievo balsą. Žmogus turi sąmoningai suvokti savo gyvenimą, savo veiksmus ir mintis tame ką jis daro. Tik tokiu būdu galima atskirti tai, kas tikra ir kas ne. Būdamas reguliariai maldoje gali suprasti ir pajusti tą, kuris yra su tavimi ir tau padeda. Dievas duoda mums viską, ko mums reikia, kad augtume dvasioje, tačiau mes patys turime auginti šį santykį su Dievu, nes tai reikalauja išėjimo iš savo komforto zonos ribų.

3. ŠV. JĖZAUS TERESĖS VIDINĖS MALDOS SAMPRATA

Šio laiko žmogui svarbu išmokti melstis. Norėdami suvokti Šv. Jėzaus Teresės maldos supratimą ir patirtį, reikia remtis jos pačios žodžiais. Norėdama apibūdinti maldos sąlytį su kitais veiksniais, ji pateikia liudijimą: „Štai kas atsitiko vienam vienuoliui, su kuriuo prieš keletą dienų kalbėjau. Penkiolika metų jis ištiesai buvo apkrautas tokia daugybe darbų ir pareigų, kad neatsiminė, ar per tą laiką turėjo nors vieną dieną sau. Visgi stengėsi nors keletą minučių per dieną skirti maldai ir visada rūpinosi išlaikyti gryną sąžinę. Viešpats už tai jam atlygino ir jis, nė nežinodamas kaip, pasiekė dvasios laisvę, tokią brangią ir pageidautiną, kuri yra tobulumo savybė“³¹. Išsilaisvinę iš žemiškų prisirišimų atrandam ramybę. Rasa Lazdauskaitė straipsnyje apie Šv. Jėzaus Teresę rašo: „Nėra nieko tikresnio už bendrystę su Jėzumi! Draugystė, į kurią Viešpats mus kviečia yra vilties ženklas“³². Girdime, kad Jėzus yra mūsų vilties ženklas. Tai mums yra nuoroda, kur mums eiti. Apie tai ir pakalbėsime studijuodami Šv. Jėzaus Teresės raštus.

3.1. Maldos bruožai

3.1.1. Malda kaip pokalbis su draugu

Su draugu mes draugaujame atvirai ir nuoširdžiai. Su draugu norisi pabūti ilgiau ir susitikti dažniau. O jei tas draugas Dievas? Didis ir galingas karalius. Jo didybė ir Meilė nenusakoma. Argi nuėję į vieną pasimatymą su Juo netrokšime dar ir dar susitikti. Šis dieviškas prisilietimas visam laikui pakeis mūsų sielos gyvenimą. Ji pradės gyventi viltimi dar ir dar pamatyti mylimą draugą. Garbinti ir šlovinti Jį be galo. Prisiminkime Šv. Jėzaus Teresė sako, kad pažengtume šiame kelyje nėra reikalo daug galvoti, o reikia daug mylėti. Mylėti ir kalbėtis su karališku draugu, savo sieloje. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Įsivaizduokit savo sielą tarsi pilį, pastatytą iš deimantų arba labai skaidraus krištolo su daugybe menių, -taip kaip ir danguje buveinių“³³. Gyvena Jis gražioje pilyje ir davė raktą nuo pagrindinių durų. Tas raktas irgi yra malda. Turbūt visi žinome, kad patekti į namą reikia atidaryti duris. Nesvarbu koks būdas yra, bet jis yra. Mes tik turime juo pasinaudoti. Šv. Jėzaus Teresė apie maldą rašo, kad vartai į tą gražiąją sielos pilį yra malda ir mąstymas. Tai pagrindinis raktas, kuriuo galime atrakinti visas duris ir nueiti pas Karalių.

Šv. Jėzaus Teresės malda tai: a) meilės pratimas, kurį galima atlikti visur ir visada; b) dieviška šviesa, padedanti pažinti mūsų prigimties būties trapumą; c) durys į mūsų vidinę pilį, mūsų sielos gyvenimą; d) dialogas su Dievu, kuris yra mūsų Tėvas ir Draugas.

³¹ Šv. Jėzaus Teresė, *Vienuolynų steigimas* (Kaunas Naujasis amžius, 2004), 5.6, 36.

³² Rasa Lazdauskaitė, „Šv. Jėzaus Teresė Avilietė - Dievo gailestingumo giedotoja“,

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-10-15-sv-terese-aviliete-dievo-gailestingumo-giedotoja/136157>

³³ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, (Kaunas mažoji poligrafija, 2008), 1.1.1, 27.

Atrodo taip paprasta ir taip sudėtinga kai nesimeldi. Paimsime klasikinį teresiškos maldos apibrėžimą: „Mano nuomone, vidinė malda yra ne kas kita, kaip draugiškas bendravimas, dažnai slaptas pasikalbėjimas su Tuo, kuris mus myli...“³⁴. Šis apibrėžimas gilus ir turtingas savo prasme. Kalbėtis su draugu apie draugystę. Ką tai reiškia? Daug aptariamų temų apima šis teiginys. Juk tai kalba, apie viską kas jaudina sielą. Dažnai mes galvojame, kad malda tai kažko prašymas, ar bent padėka. Šv. Jėzaus Teresės mokyme malda peržengia, bet kurias maldos suvokimo ribas. Čia sudėta visa Šv. Jėzaus Teresės patirtis bei jaučiasi požiūris į maldos formas ir metodus, kurie pabrėžia proto, mąstymo ir vaizduotės funkcijas. Teksto kontekstas pats paaikškina jo reikšmę. Šv. Jėzaus Teresė kalba apie savo žmogiškos draugystės patirtį transformuotą, perkeistą į draugystę su Dievu.

Pabandykime pasigilinti į prasminius žodžių junginius. Šv. Jėzaus Teresė dažnai vartodavo: „draugiškas bendravimas“ „kalbėtis su draugu“. Tikriausiai esminiai nepasikeis šių žodžių prasmė, juk po šiais žodžiais slepiasi ta pati mintis. Tai draugavimas, o tai reiškia viskuo dalinimasis, dialogas, konfidencialus susitikimas, buvimas, artimumas, spontaniškumas. Šita mes žinome iš savo pasaulietinės patirties. Kitą raktinį žodį šiame maldos apibrėžime imame „dažnai slaptas pasikalbėjimas...“. Čia girdime, kad tai vyksta dažnai. Reiškia kartojasi su tęstinumo perspektyva. Susidaro paslapties šydas, kuris sukelia laimės pojūtį. Juk žinojimas, kad draugas yra nuolatiniai šalia ir su juo visada gali pasitarti, sukelia saugumo, išskirtinumo jausmą. Čia reikia paslaptingos, tylos ir susikaupimo ir nuošalumo. Jam gali pasakyti viską ir paklausti net ir apie keisčiausius dalykus.

Dar vienas svarbus raktinis žodžių junginys „...su Tuo kuris mus myli..“ Meilės atsakas yra pagrindas tikėjime ir pasitikėjime. Šita esybe aš pilnai visa širdimi pasitikiu. Taigi Meilė kertinis akmuo viskam kas vyksta mūsų gyvenime, mūsų draugystėje su Jėzumi. Ji veda į atvirą, nuoširdžią, nuolankią malda. Meilė pati yra malda. Tai Šv. Jėzaus Teresės maldos patirtis, kurią ji siūlo patirti visiems siekiantiems tobulėti ir sekti Jėzų. Ypač ji pabrėžia maldos teologinį ir psichologinį aspektą. Kontekstas einantis po to kalba mums apie perkeitimo – transformacijos jėgą. Malda pražysta dorybėmis ,kai mes iš Meilės Viešpačiui suvokiame savo ydingą, nedėkinga jausminę būklę. Tada Dievas mus tokius silpnus, nuolankius paima ant rankų ir panardina į savo Meilę. Draugystė tęsiasi pripildyta Viešpaties šviesos ir gailestingumo. Taip bendravimas su Dievu veda į totalinę transformaciją-perkeitimą Jo Meilėje. Popiežius Benediktas XVI savo katechezėje rašo: „Malda yra gyvenimas ir pamažu plėtojasi koja kojon su krikščioniškojo gyvenimo augimu: iš pradžių garsiai tariama malda per apmąstymą ir susikaupimą tampa vidujine, kol pasiekia meilės vienybę su Kristumi ir Švenčiausiąja Trejybe“³⁵. Matome, jog Popiežius čia kviečia žodinę lūpų malda paversti vidine. Tada ji taps mūsų gyvenimo pagrindu. Šv. Jėzaus Teresės malda skiriasi nuo kitų maldos

³⁴ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 8.5, 51

³⁵ Benediktas XVI, Popiežiaus katechezės „Apie šv. Teresę Avilietę“ (2011.02.02), *Bažnyčios žinios* 5 (2011), 10.

formų ir būdinga tik jai. Galime išskirti kelias Jos maldai būdingas charakteristikas.

Tėvas Salvadoras Rosi OCD šv. Jėzaus Teresės maldą apibūdina šiais žodžiais: „Vertingiausias Šv. Teresės indėlis į dvasingumo istoriją - atradimas, jog kontempliatyvi patirtis yra krikščioniškojo gyvenimo ašis bei centras, tarsi pati tikėjimo šerdis“.³⁶ Taigi girdime tėvas karmelitas kalba apie tai kaip svarbu, kad mūsų tikėjimas ir malda būtų tikri nebūtinai visi krikščionys turi būti kontempliatyvūs, tačiau būtinai turi prisiliesti prie šitos Dievo patirties.

3.1.2. Afektinė malda

Malda yra afektinė (emocinė –jausminė) nes malda nukreipta daugiau į meilę nei galvojimą, bet su tikėjimo šviesa ir Šventojo Rašto žinojimu. Tai padeda Šv. Jėzaus Teresei įsibrauti į aukščiausias paslaptis. Mokyme skaitome, kad Ji pergyveno „ilgų sausros metų“ pamokas, kai negalėjo mąstyti. Čia ji duoda patarimus seserims, kaip išgyventi tą sunkų laikotarpį. „Labai pražūtinga sielai daugelyje pavojų likti vienai. Jei tada būčiau turėjusi kam viską išsakyti, manau būčiau labiau pasistengusi nekartoti savo klaidų...“³⁷. Šv. Jėzaus Teresės patirtis turėti Jėzų, kaip draugą ir kalbėtis su Juo, jai atrodė naudingesnė, nei visos kitos dirbtinės technikos. Kadangi naudojant šias dirbtines technikas Šv. Jėzaus Teresė negalėjo mąstyti apie Kristaus žmogyste.

3.1.3. Maldos dinamiškumas

Šv. Jėzaus Teresės malda tai nuotykiu, paslapties su Dievu pradžia. Tai Dievo ieškojimas, kuris yra nepasotinamas, ištroškęs susitikti su siela ir nenurimsta, kol nepasiekia aukščiausiojo susitikimo. Jos malda, tai kelias iki kontempliacijos GYVOJO VANDENS. Tai gilinimasis, stebėjimas savęs, kol nukeliauji iki paskutinių buveinių ir susitinki su Karaliumi. Šv. Jėzaus Teresės maldos dinamiškumas pasireiškia:

- 1) Vidinės malonės progresu-didėjančiu laipsniškumu, kuris apima visą asmenį: protą, valią, kūną.
- 2) Vis labiau (progresyviau) įeinant ir suvokiant krikščioniškus slėpinius: Dievas, Kristus, Trejybė, Bažnyčia.
- 3) Nuolatinių dorybių ir atsidavimo Dievui reikalavimų, prisitaikymų, asimiliacija.
- 4) Nepavargstančiu, nepasotinamu apaštalinio uolumu pilnų iniciatyvų.

Šv. Jėzaus Teresės doktrinoje maldos gyvenimas prilyginamas tobulumui arba „šventumo kelionei“, draugystės dialogas apima visą egzistenciją, visą gyvenimą. Iš to išplaukia visiškas (totalitarinis) atsidavimas: „...Kadangi Jis jėga mūsų valios nelenkia, paima tai, ką Jam duodame,

³⁶ Jūratė Micevičiūtė, „Dievo draugystės patirtis: Šv. Jėzaus Teresės maldos metodas XXI amžiui“ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-03-30-dievo-draugystes-patirtis-sv-jezaus-tereses-maldos-metodas-xxi-amziui/128911>.

³⁷ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 7.17, 47.

tačiau mums neatsiduoda iki galo tol, kol mes Jam visiškai neatsiduodame³⁸. Dievas nieko nedaro prieš mūsų valią. Jis sukūrė mus bendradarbiais. Tai kas gi yra ta patirtis, išgyvenimas, prisilietimas prie Dievo malonės. Mistinės patirtys ateina iš Dievo numatyto plano bei pateiktos pačiais įvairiausiais būdais. Jūratė Micevičiūtė savo straipsnyje rašo: „Tad nereikia daryti klaidos ir tapatinti Dievo patirtį su šalutiniais fenomenais, tokiais kaip ekstazės, regėjimai... Mistika gali egzistuoti be jokio antgamtinio išgyvenimo, kaip, pavyzdžiui, nutiko Šv. Jėzaus Teresėlei ir kitoms mistikėms. Antgamtiniai fenomenai gali lydėti mistiką kaip karščiavimas lydi uždegimą, bet juk būna uždegimų ir be karščiavimų“.³⁹ Kaip matome iš Jūratės Micevičiūtės straipsnio tai nėra kažkoks nerealus dalykas ir mūsų laikmečiui. Tai gali labai gražiai papuošti mūsų maldos kelią.

3.1.4. Maldos pamatas – Dievo žodis

Šv. Jėzaus Teresės malda prasideda nuo Biblijos skaitymo. Ji dažnai pati meditavo evangelijos ištraukas. Ypatingai mėgo kontempliuoti Samarietės, Magdalenos, Jėzaus paveikslais. Šv. Jėzaus Teresė dažnai meldavosi prie paveikslo kur Jėzus meldžiasi Alyvų sode. Šie paveikslai jai primindavo šventųjų ir Jėzaus žemišką gyvenimą ir suteikdavo vilties, kad ir Jos bus pasigailėta. Štai ką rašo: „Tada maniau, kad Jis, kaip žmogus, ieškas paguodos, toks vienišas ir nuliūdęs, galės geriau pakęsti ir mano artumą. Įsivaizdavau Jį įvairiai. Labiausiai mėgau Jį įsivaizduoti Alyvų darželyje besimeldžiantį“⁴⁰. Toks paprastas, nuoširdus Šv. Jėzaus Teresės Dievo priėmimas drąsina ir mus nebijoti prie Jo artintis. Patirti Jėzaus troškimą būti kartu su mumis. Tada kai mes atveriam širdį ir nedrąsiai prieinam arti kad visada būti kartu. Dalintis džiaugsmu ir skausmu. Jėzus mus moko melstis: „Kai melsitės, sakykite: Tėve, teesie šventas tavo vardas. Teateinie tavo karalystė. Kasdienės mūsų duonos duok mums kasdien ir atleisk mums mūsų kaltes, nes ir mes atleidžiame kiekvienam, kuris mums kaltas. Ir neleisk mūsų gundyti“ (Lk 11,2-4) Kaip galime pastebėti šioje evangelijos ištraukoje, Šv. Jėzaus Teresė parodo mums kaip yra svarbu melstis, Jėzaus parodyta malda. Tai galioja visiems mums iki laikų pabaigos.

3.1.5. Maldos kristocentriškumas

Vertėtų pakalbėti apie maldos kristocentriškumą. Tai reiškia, kad mes orientuojamės į vieną asmenį Jėzų Nazarietį, vienatinį Tėvo Sūnų, kuris yra pilnas malonės ir tiesos. Pagrindinė kristocentriškumo užduotis yra parodyti Jėzų, o visa kita susieti su Juo. Šv. Jėzaus Teresės kristocentriškumas pasireiškia kaip: draugiškas dialogas transformuojamas į vidinį pokalbį su Jėzumi. Sekant Jo viešu gyvenimu, klausantis vidinio mokytojo balso ir jo žodžių, meditavimas tų slėpinių ir jų išgyvenimas liturgijos metu, realus Kristaus išgyvenimas eucharistijoje. Šv. Jėzaus

³⁸ Šv. Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, (BALTO print UAB, 2017), 28.12, 156.

³⁹ Jūratė Micevičiūtė, „Dievo draugystės patirtis“.

⁴⁰ Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 9.3, 56.

Teresė išgyveno realų santykį su Dievu. Tai buvo jos gyvenimas. Ji nekalbėjo, nes ji malda išgyveno. O dykumos tėvai apie maldą sako: „Apie pačią maldą jie kalbėjo nedaug - gyvenimas, nukreiptas į Dievą, ir buvo malda, o kas galėtų kalbėti apie kontempliaciją“⁴¹. Kaip matome kontempliatyvi malda gali būti labai paprasta ir tam nėra reikalingas specialus pasiruošimas. Juk dykumos tėvai daugumoje nemokėjo rašyti, o mums paliko didelį kraitį tikėjimo patirties. Šv. Jėzaus Teresė savo novatoriškam, tam laikmečiui, mokymui nesukūrė jokių didelių naujienų. Ji per patirtį atgaivino, tai kas buvo krikščionybės šerdyje.

3.2. Maldos formos

Šv. Jėzaus Teresės malda kaip dialogas su Kristumi ir kaip šventėjimo procesas – yra kaip nuotykis ar paslaptis, ilgas kelias su tam tikrais etapais, tai yra kelionė į vidinę pilį per įvairias buveines. Kiekvienas kelio etapas skiriasi, tačiau pasižymi: Vidinė dvasinė būseną, psichologiniu tos malonės išgyvenimu, etine įtaka, kuri keičia ir tobulina sielą. Jėzus evangelijoje mums sako: „Mano Tėvo namuose daug buveinių. Jeigu taip nebūtų, argi būčiau pasakęs: Einu jums vietos paruošti!“ (Jn 14.2). Jėzus kalba apie mistines buveines, kurios mums žmogiškuoju protu yra sunkiai suprantamos. Tačiau jos yra ir jas įmanoma patirti, net ir žemėje, reikia tik labai to trokšti. Šv. Jėzaus Teresė mums nurodo kelią, kad galėtume prisiliesti prie dieviškos tikrovės tam, kad galėtume vykdyti Jo valią. Tai nevyksta iš karto, reikia praeiti pagrindinius maldos etapus, kad siela būtų pasiruošusi.

3.2.1. Maldos formos asketiniame periode

Šv. Jėzaus Teresės dvasiniame gyvenime galime išskirti 2 pagrindinius periodus: 1) asketinis periodas; 2) mistinis periodas. Asketiniame periode viršų ima paties žmogaus pastangos kovoje prieš nuodėmę, dorybių praktikavimas, meditacijos praktika. Šiame Šv. Jėzaus Teresės dvasinio gyvenimo periode dominavo žodinės maldos praktika. Apie tai ji kalba knygoje *Tobulumo kelias* 24-25 skyriuje. Šv. Jėzaus Teresės mokyme, žodinė malda yra pirmojo laipsnio malda, kuri spontaniškai pereina į dialogą su Dievu ir turi kontempliacijos intensyvumo. Būtina sąlyga, kad melstumėmės gerai yra tylą ir vidinę vienumą. Yra kelios priežastys, kodėl reikia tai daryti:

- Remiantis evangeliniu Kristaus pavyzdžiu, kalbantis su Tėvu, pasitraukti į nuošalią vietą, kur niekas netrukdytų.
- Neįmanoma kalbėtis iškart ir su Dievu ir su pasauliu.
- Vienuma reikalinga, kad suvoktume su kuo kalbamės ir ko prašome.

Šv. Jėzaus Teresė nepritarė ilgomis maldoms ir sudėtingiems pamaldumams, kurių buvo

⁴¹ Benedicta Ward (sudarytoja), *Dykumos Tėvų pamokymai*, (Vilnius: UAB Katalikų pasaulio leidiniai, 2014), 29.

apstu jos amžiuje. Ji rašo: „Tesaugo mus Dievas nuo beprasmiško pamaldumo!“⁴². Šv. Jėzaus Teresė skyrė pirmenybę šioms maldoms:

- Psalmėms (nors daug jų nesuprasdavo, nes buvo parašytos lotynu kalba).
- Viešpaties maldai „Pater Noster“, kurią ji komentavo savo knygoje *Tobulumo kelias*, kaip krikščioniškos maldos santrauką ir sintezę.
- „Sveika Marija,, (Ave Maria), kurią ketino pakomentuoti pabaigus Tėve mūsų
- Liturginėms maldoms, ypač kurios buvo skaitomos Eucharistijos šventime. Šv. Jėzaus Teresė norėjo, kad jos vienuolynuose seserys kartotų, tas besikeičiančias maldų dalis kartu su kunigu, ji pati tai darė su dideliu pamaldumu, naudodamasi nedideliu mišiolu.
- Jai patikdavo kartoti su pasimėgavimu: „Tavo karalystė niekada nesibaigia“⁴³.
- Šv. Jėzaus Teresė mėgo kartoti paskutinius „Glorija“ maldos žodžius. Taip ji pašlovindavo Jėzų esanti danguje.

Savo knygoje *Tobulybės kelias*“ Šv. Jėzaus Teresė pateikia savo mėgstamiausią tezę, kad visos sielos, net moterys, gali užsiimti meditacija į Jėzų. Tai nepatiko dvasininkams turintiems anti feministinių pažiūrų, kurie tame matė didelį pavojų. Šv. Jėzaus Teresė teigė, kad žodinė malda, kuri privaloma visiems krikščionims, jei gerai kalbama – tai yra meditacija, kuri gali išsilieti į kontempliaciją. Šv. Jėzaus Teresė pateikia nenuginčijamus argumentus: „Žinokite, dukterys, kad minties malda nepriklauso nuo to ar lūpos sučiauptos, ar ne. Jeigu kalbėdama labai aiškiai suprantu ir žinau, kad kalbuosi su Dievu, tam būdama atidesnė, negu žodžiams, kuriuos tariu, tai yra drauge minties ir lūpų malda“⁴⁴. Šv. Jėzaus Teresė sako, kad neužtenka maldą tarti žodžiais, reikėtų ją perleisti per mintį, reiškia jog reikia susikaupti. Žinodama, kad to laikmečio krikščionys nesimelsdavo minties malda ji rašo: „Ką gi manote, krikščionys, kurie sakote, kad nereikia minties maldos, ar jūs suprantate ką kalbate? Manau suprantate ir todėl norite, kad visi suklystume: nežinote nei kas yra minties malda, nei kaip reikia melstis lūpomis, nei kas yra kontempliacija; nes jeigu tai žinotumėte, nepasmerktumėte to, ką tuo metu giriate.“⁴⁵ Taip po truputį judame sielos pilies buveinėmis kurioje atsiveria kita realybė. Siela jau perėjusi savęs pažinimo etapą. Išgyvenusi vidinės maldos patirtis. Išmokusi ištvermės. Patyrusi ramybės maldos būseną, pagaliau pasiekia mistinio gyvenimo su Dievu pradžia. Ji patiria pirmuosius susijungimo maldos vaisius. Rasa Lazdauskaitė rašo savo straipsnyje. „Žmogus vis labiau atsiduoda Dievui, veikiančiam giliausioje žmogaus sielos gelmėje per protą, atmintį ir valią. Krikščionys, pasiekęs šią maldos pakopą, dalyvauja dieviškoje bendrystėje.“⁴⁶

⁴² Šv. Jėzaus Teresė, *Gyvenimas*, 13.16, 85.

⁴³ Šv. Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, 22.1, 131.

⁴⁴ *Ibid.*, 22.1,130.

⁴⁵ *Ibid.*, 22.2.

⁴⁶ Rasa Lazdauskaitė, „Šv. Teresė Avilietė, Bažnyčios mokytoja“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-10-15->

3.2.2. Maldos formos mistiniame periode

Šiame etape veikia ir viršų paima antgamtinis Dievo veikimas, kuris ištrina, apvalo, reformuoja, sustiprina ir atveria naujus kelius į šventumą ir apaštalavimą. Apžvelgsime šį sudėtingą kelią, kurį tik praėjus galima pasakyti, kokios kliūtys tame kelyje. Šis asmuo yra Šv. Jėzaus Teresė kuri pati patyrė, pati surašė ir Jos mokymas pasiekė mus. Ji pati laikėsi ir kitus skatino laikytis taisyklės: nekalbėti apie maldą jeigu nesimeldi.

Aptarsime Šv. Teresės meditaciją ir vidinę maldą. Teresė meditacijos prasmę apibūdina šiais žodžiais: „Dabar suprasite ,kuo ji skiriasi nuo minties maldos, kurią jau minėjau: mąstyti ir suprasti, ką sakome, su kuo kalbamės ir kas esame tie, kurie drįstame kalbėtis su tokiu didžiu Viešpačiu“⁴⁷. Šv. Jėzaus Teresės meditacijos metodas yra labai paprastas, linijinis, svetimas visokioms „technikoms“. Ji siūlo:

- Prieš įeinant į savo vidų (į širdį), kur yra Dievas, atlikti atgailos aktą.
- Tikėjimu atrasti Dievo buvimą mumyse ir atsistoti Jo akivaizdoje.
- Užmegzti vidinį dialogą su dieviškuoju Mokytoju: žiūrint į savo vidų, medituojant Jo garbės arba kančios slėpinius, priklausomai nuo poreikių.

Ulrich Dobhan straipsnyje apie Šv. Jėzaus Teresės maldą girdime: „Daug metų vargusi, pagaliau radau geriausią priemonę į atmintį ir išsiblaškusį protą nereikia kreipti dėmesio, daugiau negu į kvailį. Reikia palikti jam gyvybę, kurią tik Dievas gali iš jo atimti. Žmogus gali atsižvelgti į tai, kad ne nuo jo priklauso, išsiblaškimų panaikinimas. O dar svarbiau- negalvoti, kad malda be išsiblašymo savaime jau ir yra gera malda“⁴⁸. Čia labai gerai atitinka pačios Teresės požiūrį, kad svarbu ne daug galvoti bet daug mylėti. Straipsnyje pasakyta, kad svarbu nesureikšminti savo išsiblaškusio proto. Svarbu dėmesį nukreipti į Jėzų, kuris yra mūsų mąstymo tikslas.

Mėgstamiausios Šv. Teresės meditacijos temos yra savo pačios gyvenimo pažinimas. Tai nėra narciziškas ar nerimo kupinas mąstymas apie asmenines nuodėmes, bet tai daugiau ėjimas, nuolankus ėjimas iš savo egzistencijos į Dievo tiesą, Kristaus gyvenimas ir Jo paslaptys. Gamtos meditacija, vanduo, gėlės, laukai, visa tai jungiant, atsimenant Kūrėją. Įdėmų, bet duodantį poilsį, Evangelijos arba kokios kitos dvasinės knygos skaitymas. Šv. Jėzaus Teresė mėgo naudotis Jėzaus ikona ar kitu atvaizdu ir tiesiogiai su Juo kalbėtis, vystyti įprotį, girdėti vidinį Mokytojo balsą tyloje ir Evangelijos skaityme.

Meditacijos praktikavimas gali trukti visą gyvenimą; visada naudinga su nuolankumu ir nusizeminimu sugrįžti į meditaciją, nors siela ir būtų pasiekusi aukščiausius maldos laipsnius.

sv-terese-aviliete-baznycios-mokytoja/122721.

⁴⁷ Šv. Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, 25.3, 142.

⁴⁸ Ulrich Dobhan OCD, „Teresės Avilietės vidinė malda: Kaip elgtis krizėje“, vertė Lolita Panzer, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-05-12-tereses-avilietes-vidine-malda-kaip-elgtis-krizeje/130770>.

Paprastai būna taip, kad kai daug laiko medituojame, tada sumažėja mūsų pačių pastangos tame pratime. Vėliau pajuntame nuovargį mąstyme, meditacijoje arba dialoge. Tai yra ženklas, kad artėja kitas maldos laipsnis arba etapas.

Susikaupimo malda kaip žvilgsnis į savo vidų bei žmogiškųjų pastangų mažėjimas

Tai ši maldos forma, apie kurią Šv. Jėzaus Teresė labai daug ir pedagogiškai kalba „Tobulybės kelyje“ sk. 28-29. Tai dar gilesnis žvilgsnis į savo vidų, tai mąstomosios fazės įveikimas ir žmogiškųjų pastangų sumažėjimas, tai slenkstis, prieš be galo gilų Dievo veikimą ir Jo veikimo patirtį. Šis metodas remiasi įsitikinimu, kad Dievas yra pačioje mano sielos giliausioje būtyje, kaip kūrėjas ir kaip draugas. Kaip sakoma evangelijos ištraukoje „Jeigu kas mane myli, laikysis mano žodžio ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir apsigyvensime“ (Jn 14,23). Šv. Jėzaus Teresė sako: „Iš tikrųjų, mano seserys, jei gerai pagalvojame, - teisieji siela yra ne kas kita kaip rojus, kuriuo gėrisi Viešpats, kaip Jis pats yra pasakęs,“⁴⁹. Šioje ištraukoje ji primena, kad Dievas sukūrė mus tobulus pagal savo paveikslą ir panašumą. Nuo mūsų priklauso ar mes ten įsileisime Dievą.

Šv. Teresė parodo kaip švelniai keliauti į maldą:

- Išoriniai žmogaus pojūčiai sutelkiami ir koncentruojasi į Jėzų;
- Akys užsimerkia, kad tuo pat metu beveik spontaniškai, atsivertų sielos akys, prieš

Dievo buvimą;

- Protas tyli, jis neieško priežasčių, nemąsto.
- Protas ir valia kartu tuo pačiu momentu adoruoja ir myli, čia esantį Dievą;
- Dievas bendrauja su siela be žodžių;
- Siela savo gyvenime patiria maldos vaisius: stiprybės dovaną, meilės dovaną. Tuo būdu

palaiptiesiems keliaudami, atsidursime prieš Dievo veidą. Ten įvyks pokalbis tarp sielos ir Dievo.

Bažnyčios mokytoja, Šv. Teresė ir šiandien mokytų modernųjį žmogų, pirmiausia šio metodo:

- Nes jis yra naudingas ir tarnauja bei tinka visiems;
- Padeda žmogui atgauti savo vidinę vienybę, kurią taip dažnai dabartinis žmogus praranda, išbarsto ir gyvena lyg ne „savyje,“
- Žmogus savo giliausioje būties gelmėje, susivienija su Dievu ir leidžiasi būti

keičiamam.

Šv. Jėzaus Teresė sako: „Ramybės maldos poveikių yra daug. Čia aprašysiu tik kai kuriuos bet pirmiausiai noriu kalbėti apie kitą maldą, kuri visada teikiama prieš ją. Aptarsiu ją trumpai, nes kitur jau esu apie tai rašiusi“⁵⁰. Taigi apie tai kalbėjo Teresė trokšdama, kad seserys praeitų šitą kelią ir pasiektų tikslą susijungti su Dievu.

⁴⁹ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, 1.1.1, 27.

⁵⁰ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 4.3.1, 82.

Rasa Lazdauskaitė savo straipsnyje rašo: „Ši buveinė daugiau nei kelio vidurys, nuo čia prasideda antgamtiniai dalykai“⁵¹. Čia ji kalba apie ketvirtą buveinę kurioje viešpatauja ramybės malda.

Dialogas su Dievu

Aukščiausios dialogo formos su Dievu, kurias aptaria Šv. Jėzaus Teresė, priklauso ypatingiems krikščioniško gyvenimo atvejams, kurie vadinami MISTIKA. Mistikoje veikia, tik Dievas per savo Dvasią. Tai yra vidinės malonės, kurias Dievas suteikia sieloms, kaip charizmas Bažnyčios reikmėms. Niekas negali gauti tų malonių savo jėgomis. Šios maldos formos paprastai vadinamos, kontempliacijos vardu. Tačiau graikiškas kontempliacijos suvokimas neatitinka Šv. Jėzaus Teresės supratimo. Graikiškai šis žodis pirmenybę teikia protui ir suvokimui. Šv. Jėzaus Teresės mokyme, šis žodis reiškia gyvybinį aktą kai protas ir valia veikia susivieniję ir reikšmė artimesnė Biblijos sąvokai „pažinti“. Pati paprasčiausia kontempliacijos forma tai RAMYBĖS MALDA arba kitais žodžiais vadinamasis ĮLIETASIS SUSIKAUPIMAS; tuo norima pasakyti, kad visų sielos galių ir jėgų koncentracija yra Dievo veiklos vaisius, o ne žmogaus pasiekimas. Viešpats įlieja į sielą savo šviesą ir meilę, kad net asmuo savyje jaučia pokyčius. Tai yra kontempliacijos „Gyvasis vanduo“. Iain Mathew savo knygoje apie Kryžiaus Joną rašo: „Jie žino, kad dėl tos bendrystės verta pakentėti. Jo mokymas mus veda šia kryptimi: jis kalba apie save dovanojantį Dievą (liepsna); vietą, kurią atlaisviname dovanai priimti; erdvę, kurią pats Dievas sukuria savo dovanai“⁵². Ištraukoje matome, kad Dievas yra save dovanojantis mums tuo atveju jei mes Jo siunčiamas dovanas priimame laisva valia.

Mistiniai reiškiniai

Jei kontempliatyvi siela, dėka Dievo, pasiekė aukštumas, gali prasidėti ypatingi reiškiniai. Jų forma ir intensyvumas iš dalies priklauso nuo kiekvienos sielos gaunančios tas malones dvasinio „nuotyčio“, bet taip pat priklauso nuo to asmens charizmos, kurią ji gavo tarnystei Bažnyčioje. Panagrinėkime trumpas schematiškas charakteristikas šių reiškinių lygindami su tuo, kaip jas aprašo Šv. Jėzaus Teresė, kad būtų lengviau šiuos reiškinius, suprasti. Visi šitie reiškiniai (fenomenai) nėra šventumas ar būtina pamatinė šventumo dalis. Kaip minėjome pagal Šv. Jėzaus Teresę šventumas yra tobulėjimas meilėje ir tarnystėje Bažnyčiai. Tačiau tos malonės gali būti naudingos tam, kas jas gauna, kad būtų, ištyrintas ir apšviestas ir taip pat, o paskui per jo liudijimą būtų skelbiama Dievo karalystė. Mistinių malonių formos ir elementai. Kiekviename mistiniame reiškinyje galime išskirti 3 pagrindinius elementus:

- Vidinę malonę;

⁵¹ Rasa Lazdauskaitė, „Šv. Teresė Avilietė, Bažnyčios mokytoja“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-10-15-sv-terese-aviliete-baznycios-mokytoja/122721>.

⁵² Ian Matthew, *Dievo įsiveržimas Dvasinė kelionė su šv. Kryžiaus Jonu*, 145.

- Psichologinį atgarsį, poveikį;
- Moralinį poveikį.

Vidinė malonė, tai pats svarbiausias elementas. Dievo prisilietimas kiekvieno krikščionio sieloje yra atėjęs ir įsišaknijęs per krikštą. Ši malonė gali būti:

- Apšvietimo (nušvitimo): Viešpats leidžia sielai suprasti tiesą, ją pamoko;
- Tyrinimo – skatinimo: reformuoja ir skaistina pačioj giliausioje būties gelmėje, sielos jausmai ir laikysena yra nuskaistinami;
- Meilės dovana per ypatingus reiškinius: meilės sužeidimus ir žaizdas, pervėrimus arba per ramų ir gilų ramybės suteikimą, meilės suteikimą, stiprybės suteikimą.

Psichologinis poveikis gali pasireikšti įvairiais būdais, tokiais kaip nurodo Šv. Jėzaus Teresė. Savo knygoje *Sielos pilis*, ji sako: „Kai siela visai nesitiki gauti kokią nors malonę ir net nekyla mintis, jog ją nusipelnė, atsitinka, kad ji pajunta šalia savęs Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, nors jo nemato nei kūno nei sielos akimis. Tai vadinama - nežinau kodėl - protiniu regėjimu“.⁵³ Žmogus nors gal ir negali matyti Jėzaus taip, kaip matė Jį apaštalai, tačiau visada gali pajauti Jo subtilų buvimą ir pagalbą, kai to labiausiai reikia žmogui.

a) Matomos vizijos (Sielos pilis 6, 8-9):

- Kūno vizijos;
- Vaizduotės vizijos;
- Protinės vizijos;

b) Garsų, balsų girdėjimas:

- Sudarytas iš girdimų žodžių;
- Sudarytas ne iš girdimų, o iš suprastų žodžių;

c) Kūno reiškiniai:

- Ekstazės: siela išeina iš savęs, su kūnu ar be jo;
- Meilės žaizdos: tyrinimas įliejant į sielą fizinį arba dvasinį skausmą;
- Mirties pagavos.

Rasa Lazdauskaitė savo straipsnyje rašo: „Mistikas išgyvena neapsakomą Dievo meilę, bet drauge ir „dvasios naktį“. Dievas vis dažniau aplanko, vidiniais kreipiniais, vizijomis, skrydžiais, ekstazėmis taip dar labiau padidindamas besimeldžiančiojo troškulį“⁵⁴ Dievas visada bendrauja su žmogumi kalbindamas jį viduje. Tos dovanos ir malonės kurias gauna mistiko siela, jos yra skirtos ne jam pačiam, bet kitų sielų vedimui link Dievo.

d) Moralinis efektas: kiekviena malonė yra perkeičianti. Ji įlieja į sielą dorybės arba jas

⁵³ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, 6.8.2, 175.

⁵⁴ Rasa Lazdauskaitė, „Šv. Teresė Avilietė, Bažnyčios mokytoja“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-10-15-sv-terese-aviliete-baznycios-mokytoja/122721>.

sustiprina, paruošia sielą dideliems darbams. Šv. Jėzaus Teresė, šias malones įvardina kaip:

- Stiprybė kentėjimui ir darbui dėl Dievo;
- Meilė be ribų tarnaujant Bažnyčiai;
- Nuolankumas Dievui ir savęs pažinimui.

Ji sako, kad mistinių reiškinių pagrindas yra vidinė malda ir jos poveikis - efektas. Seniau jie buvo suskirstyti, pagal malonės laipsnius ir formas. Dabar tai nėra skaitoma svarbiu dalyku. Tačiau vis tiek yra svarbu, nes parodo, kaip malonė veikia žmonių gyvenimą ir nulemia jų egzistenciją. Šiais laikais daugiau dėmesio skiriama „apšvietimo“ poveikiui, kuris sielą transformuoja.

Pačios aukščiausios mistinio gyvenimo formos pagal Teresės mokymą yra tokios būsenos, kurios ir pagal tradicinę terminologiją (Bibliją ir Šventuosius Bažnyčios tėvus) yra vadinamos „dvasine santuoka“. Šv. Jėzaus Teresė savo knygoje rašo: „Šventajai dvasiai padedant kalbėsime apie šeštąją buveinę. Čia siela jau sužeista meile sužadėtiniui. Ji dar labiau stengiasi ieškoti vienatvės ir, kiek tai leidžia jos luomas, pašalinti visą, kas kliudo jai mylėti.“⁵⁵ Taigi girdime, kad sužadėtinė pasiruošusi susijungti su savo sužadėtiniu. Reikia visai nedaug pastangų, kad įvyktų dvasinės sužadėtuvės. Rasa Lazdauskaitė savo straipsnyje rašo: „Čia mistinė vienybė dar gilesnė ir vadinama „sužadėtuvėmis“.⁵⁶ Taigi girdime, kad siela po truputį artėja prie trokštamų sužadėtuvių. Tai kartu yra ir meilė ir dvasios naktis. Kartais tai kartojasi fiziniame žmogaus gyvenime, tačiau to negalima prilyginti dvasinėms sužadėtuvėms. Viso šito reiškinių ir proceso pabaiga yra dvasinė santuoka. Dvasinė santuoka įvyksta, kai siela yra tam pasiruošusi. Dievas prieš dvasinę santuoką pats įveda sielą į savo paties septintąją buveinę. Šiame etape visa tai jau yra vidinė malonė. Ji užantspauduoja sielos progresą bei suvienija su Dievo planu bei interesais. Šiame etape Dievo dovana yra tobula. Siela pasidaro duodanti daug vaisių ir tie vaisiai yra matomi. Šis Šv. Jėzaus Teresės kelias moko karštos meilės Dievui, nurodo kelią kaip patirti Dievo meilę. Siela patyrusi Dievo meile galės ją skleisti bažnyčioje ir konkrečiai rodyti meilę savo broliams.

3.3. Maldos kelias, vedantis į susitikimą su Tėvu

Maldos kelias Šv. Jėzaus Teresę veda per patirtį, nuolankumą ir kantrybę. Dievas veda neskubėdamas, skaistindamas, kiekvieną jos sielos kertelę. Pagirdydamas gyvuoju vandeniui iš savo šaltinių, kad siela neužtrokštų ir pajėgtų eiti toliau. Suteikdamas vilties ir šviesos, kad nepasiklystų. Skaitydami *Sielos pilį* pajuntame sunkumus to kelio, kurį praėjo Šv. Jėzaus Teresė. Kelią ji suskirsčiusi į septynias pakopas, kur paaiškina sunkumus ir duoda patarimą, kaip elgtis. Gavus

⁵⁵ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, 6.1.1, 121.

⁵⁶ Rasa Lazdauskaitė, „Šv. Teresė Avilietė, Bažnyčios mokytoja“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-10-15-sv-terese-aviliete-baznycios-mokytoja/122721>.

pavedimą rašyti knygą meldėsi, nes nežinojo kaip pradėti. Ir ji išvydo rutulio formos, nuostabaus grožio pilį, kurioje buvo septynios buveinės. Viršuje paskutinėje buveinėje gyveno švytintis Karalius. Nuo Jo spindesys apšvietė viską, viduje ir išorėje. Už pilies buvo tamsu, nešvaru, knibždėjo rupūžės, gyvatės ir kiti įvairūs gyviai. Connie Rossini sudarė lentelę apie Šv. Jėzaus Teresės buveinės. Tai sielos kelias, kuriuo ji turi praeiti, kad pasiektų aukščiausią buveinę, kur susitiktų su Karaliumi, kuris labai laukia ateinančios savo sužadėtinės. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Iš tikrųjų, mano seserys, jei gerai pagalvojame, teisiojo siela yra ne kas kita kaip rojus, kuriuo gėrisi Viešpats, kaip Jis pats yra pasakęs“⁵⁷ Mums sunkiai suprantama sąvoka, kad Viešpats gali trošksti, kad siela būtų Jo. Patarlių knygoje Dievas kalba „Tuomet aš buvau su juo kaip jo Patikėtinė. Kasdien buvau jo džiaugsmas, visad prieš jį džiūgaudama, džiūgaudama jo gyvenamame pasaulyje, rasdama džiaugsmo žmonijoje“ (Pat 8,30-31). Remiantis šiais Šventojo Rašto žodžiais galima suprasti, kokia vertinga Dievui mūsų siela ir žinome kokią brangią kainą Jis sumokėjo.

Pirma buveinė, kai siela dar skendi tamsoje. Ji nepažįsta Dievo. Nepažįsta, nes yra tamsoje, kurią jai sukuria nuodėmės. Žmogaus siela yra apverktinos būsenos, tačiau nors ir kaip būtų ji prisirišusi prie tos būsenos, ji girdi tylų kuždesį, kuris ją kviečia. Siela dar nelabai supranta, tiesiog tas kvietimas nelieka neišgirstas. Dievas nėra uždaręs pilies durų. Jis jas palikęs praviras, kad girdėtusi kvietimas ir siela galėtų įeiti. Čia girdime mums žinomą tiesą. Dievas niekad neužveria durų, Jis laukia. Mums dar patinka nuodėmės, mes prie jų prisirišę, tačiau kaskart vis labiau norime sužinoti, kas už tų paslaptinių durų. Šiame etape mūsų malda reta, mes dar pilnai panirę į pasaulio reikalus, nesuprantame Dievo kvietimo, nes pasaulis garsiau rėkia. Neturime tikro nuolankumo. Galime atpažinti save. Tik pradėjus judėti buveinės link, kyla gundymas, susidaryti klaidingą nuolankumą kuris laikys sielą baimėje. Tai tarsi baises šliužas, kuris nugalimas tik didelėmis sielos pastangomis įeiti į pilį. Mes turime sumažinti gyvenimo tempą, daugiau laiko skirti maldai su Šventuoju Raštu. Juk bandymas visur spėti, tai pasaulio teologija, kuri atitraukia nuo Dievo ir padaro žmogų nelaimingą. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „O jūs Jėzaus Kristaus krauju atpirktos sielos, supraskite savo būvį ir pasigailėkite savęs! Kaip gi gali būti, kad jūs, tai supratusios, nesistengiate kirstolą dengiančią dervą pašalinti?“⁵⁸

Siela daugiau negali taip gyventi, kaip gyvenusi iki šiol. Ji daro žingsnius. Pradedama reguliariai melstis ir medituoti, nors dar dažnai atkrenta. Taip Ji įžengia į antrą buveinę. Tačiau tai didelė Dievo Malonė, kad gali nors kažkiek pabėgti nuo žvėrių ir yra viltis, kad įeis į buveinės menes. Tačiau dar dorybės kūdikiškame stovyje. Atsiranda daug pergyvenimų, dėl to, kad nevykdo Dievo valios. Emocijos stipresnės negu pirmoje buveinėje, kur siela buvo kurčia. Siela patiria gundymus, kad Dievas gali nubausti. Ši baimė eina iš pasaulietiško suvokimo, nes dar labai

⁵⁷ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, 1.1.1, 27.

⁵⁸ Ibid.,1.2.3, 34.

prisirišus prie pasaulio dalykų. Šv. Jėzaus Teresė siūlo apmąstyti, koks trumpas mūsų gyvenimas, pasitarti su patirtį turinčiais žmonėmis. Kova būna sunki. Ji rašo: „O Jėzau, piktosios dvasios čia sukelia tokią audrą ir vargšė siela patenka į tokį suspaudimą, jog nežino, ar jai eiti toliau, ar grįžti į pirmąją buveinę! Kita vertus, protas parodo piktųjų dvasių pagundų apgavystę ir skatina sielą galvoti, kad palyginus su tuo, ko ji siekia, visa kita yra niekis“⁵⁹.

Didelių pastangų dėka, siela sustiprėja ir išmoksta kovoti. Su siela visa tą laiką kovojo Viešpats. „Laimingas, kas VIEŠPATIES pagarbiai bijo, kas nuoširdžiai vykdo jo įsakymus. Jo palikuonys bus galingi, palaiminta dorųjų karta (Ps 112,1-2). Taip Šv. Jėzaus Teresė kartu su psalmininku nukeliauja į trečią buveinę. Čia matome jau pažangą. Sielai melstis ir mąstyti nesudėtinga. Jau mato savo nuodėmes. Tačiau kartojasi smulkios nuodėmės, nes nesuvokia pilnai jų baisumo. Tačiau vykdo viską kruopščiai, tačiau sieloje dar gyvena pasaulio šliužai. Jie gyvena gana patogiai įsitaisę. Sielai, kad ir lengva melstis dar reikia pastangų. Matydama, kad kiti ne tokie kruopštūs, smerkia.

Pačiai dar rūpi valdžia ir turtai, taip pat pagarba sau. Kol esi prisirišęs prie pasaulio, negali priartėti prie tokio prakilnaus karaliaus, kaip mūsų Viešpats. Kai sielai nerūpi pasaulio dalykai, ji atlaisvina vietą Dievui. Trečioje buveinėje, dar vyksta sunki kova su piktuoju, kūnu ir pasauliu. Taip po tuputį siela tyrinama. Pagaliau siela nė nepastebi, kaip perkeičiama. Ji auga dorybėje taip greitai ir taip nepastebimai, kad atrodo nereikia jokių pastangų. Pasidaro abejinga laikiniems dalykams. Tai ženklas, kad ji perėjo į ketvirtą buveinę. Iš čia jau matosi Karaliaus šviesa.

Ketvirta buveinė, tai įliejamosios kontempliacijos pradžia. Daug mąstymo ir ramybės maldos. Taip bekeliaujant siela pasiekia penktą buveinę. Savo pasaulietiniu supratimu galime tikėtis labai viską žinančios ir gabios sielos. Deja Dievas čia pareikalauja viską atiduoti. Siela tampa nieko nesuprantanti, svetima pasauliui. Taip Dievas sielą skatina dirbti su savo nuolankumu. Jai reikia visiškai pasitikėti Dievu. Taigi šioje buveinėje Dievas su siela dar labiau susidraugauja, nors sutartis jau sudaryta siela ir Jos kilnysis sužadėtinis ir ji pratinasi vienas prie kito. Ir tik šeštoje buveinėje įvyksta „dvasinės sužadėtuovės“. Ši buveinė pilna vizijų, ekstazių ir sunku atsilaikyti prieš tokius pojūčius. Siela gali pradėti abejoti ar Dievas ją myli. Na ir jei siela išsveria, o su Dievo pagalba tai įmanoma, ji pereina į paskutinę septintąją buveinę. Čia kur gyvena Didysis Karalius ir kur įvyksta pagaliau ilgai lauktos vestuvės.

3.4. Šv. Jėzaus Teresės kontempliacijos apibrėžimas

Šv. Jėzaus Teresė aiškino savo seserims apie dvi skirtingas maldos formas - tai jos Gyvojo Kristaus patirties perteikimas. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „Kaip kontempliatyviųjų gyvenimo tobulumas turi skirtis nuo pasitenkinančiųjų minties malda ir kaip Dievas kartais gali išsiblaškusią

⁵⁹ Šv. Jėzaus Teresė, *Sielos pilis*, 2.1.4, 47.

sielą pakelti į tobulą kontempliaciją, ir dėl kokios priežasties“⁶⁰. Kontempliatyvioje maldoje ieškoma to, kurį mylime iki sielos gelmių, tai yra Kristaus, o per Jį siekiame atrasti santykį su Tėvu. Mes kontempliacijoje ieškome santykio su Gyvuoju Kristumi, todėl kad ieškome tikrosios besąlyginės meilės, kurią galime atrasti, suradę ir atkūrę santykį su Kristumi. Mes sukurdami santykį su Gyvuoju Kristumi, trokštame atgimti iš naujo tais, kuriais mes buvome sukurti būti. Taip pat galime visa tai atrasti savyje meditacijos metu, bet žvilgsnis turi būti nukreiptas į Viešpatį esantį mumyse.

Kontempliatyvioji malda yra Dievo vaikų malda, per kurią jie išmoksta priimti meilę, bei trokšta į ją įsilieti. Kontempliatyvi malda yra visiškas atidavimas, Dangiškojo Tėvo valiai, besąlygiškai juo pasitikint ir su juo tampant viena. Tačiau žmogus puikiai suvokia, jog jo meilė su kuria jis atsiliepia Tėvui nėra tobula, tačiau ji kyla iš Šventosios Dvasios, išlietos jo paties širdyje, viskas ateina iš Dievo malonės. Ji yra dovana bei malonė, kuri ateina nuo Tėvo ir jos negalime gauti niekaip kitaip, tik nusižeminimu ir neturto dvasioje. Kiekvienas iš mūsų turime kontempliatyvios maldos sėklą savo širdyse ir ji yra su mumis paties Tėvo sudarytos sandoros dalis ir ryšys. Ši malda - tai bendrystė, kurios dėka Šventoji Dvasia padaro mus panašius į Dievą. Kontempliatyvi malda yra intensyvus maldos metas. Tuomet, kai mes kontemliuojame, Tėvas mums suteikia stiprybės ir tos stiprybės dėka mes tampame tvirtais savo tikėjime ir vidumi pačiose giliausiose savo sielos gelmėse pažįstame tą, kuris yra meilė, taip įsišaknijame tapdami viena su juo.

Kontempliatyvi malda, tai kalbančiojo Dievo pokalbis su žmogumi, jo širdies šventovėje. Anaipol, šis žodžio klausymasis nėra pasyvus, tai klausymasis kylantis iš tikėjimo klusnumo ir meilės kupino sūnaus prisirišimo. Jei pavyksta išgirsti Dievą kalbantį mumyse, tai prilygsta mūsų pasakymo Dievui „Taip“. Tai leidimas Dievui veikti. Tačiau ši patirtis pasaulio žmones gąsdina. Jūratė Micevičiūtė savo straipsnyje rašo: „Šv. Jėzaus Teresė daugeliui žinoma savo antgamtinių patirčių - regėjimų, ekstazių-dėka, ir mūsų laikais tai ne vieną atbaido nuo jos kelio. Vieni būgštauja, kad Teresiška malda juos atitrauks nuo paprasto „normalaus“ gyvenimo...“⁶¹ Iš to ką perskaitėme straipsnio ištraukoje galime suprasti žmogų, kuris bijo žengti tuo keliu. Tačiau norint tai patirti reikia nerti į tylą, kuri dažnai žmogų gąsdina. Ta nauja patirtis priverčia žmogų išeiti iš savo „komforto“ zonos. Jis jaučiasi nesaugus. Tyloje gali išgirsti ir suvokti savo tikrąją gyvenimo prasmę. Gali pamatyti tikrąjį save. Tyla yra nepakeliama pasauliui. Žmogui kuris yra susikoncentravęs į materiją yra sunku matyti daugiau nei tai, kas yra fiziniame plane.

Kontempliatyvioje maldoje mes galime susivienyti su Kristumi, nes šioje maldoje mes tampame viena su Gyvuoju Kristumi. Kontempliatyvi malda yra meilės bendrystė, daugeliui

⁶⁰Šv Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, 16, 99.

⁶¹Jūratė Micevičiūtė, „Dievo draugystės patirtis, Šv. Jėzaus Teresės maldos metodas XXI amžiui“, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-03-30-dievo-draugystes-patirtis-sv-jezaus-tereses-maldos-metodas-xxi/amziui/128911>.

teikianti gyvybę, net ir tuo metu, kai žmogus išgyvena tikėjimo naktį. Apie tikėjimo naktį Šv. Kryžiaus Jonas rašo: „Naktis: negalime nei jos atšaukti, nei paskubinti ji tiesiog stoja ir kasdien mus moko, kad ne viskas gali būti kontroliuojama.“⁶² Taigi matome, save dovanojantis Tėvas ateina ir paruošia vietą santykiui su savimi. Reikia tiek nedaug, mūsų sutikimo. Galime nenorėti klausytis, galima atsisakyti vykdyti tai ko prašo Dievas. Tada susitikti Gyvojo Dievo pasidaro neįmanoma. Reikia mūsų laisvos valios pasireiškimo. Jei siela iš tiesų trokšta tokių pokyčių, ji turi ryžtis žengti žingsnį. Šv. Jėzaus Teresė apie šią būseną rašo: „Jei nenorite apie juos klausytis, nei jų vykdyti, pasilikite visą gyvenimą su savo minties malda, nes jus ir visus šio gėrio siekiančius asmenis užtikrinu (gali būti, kad klystu, sprendama pagal save, nes to siekiau 20 metų), kad neįgysite tikrosios kontempliacijos“.⁶³ Kaip girdėjome iš Šv. Jėzaus Teresės nėra kito būdo kaip karštas troškimas, nuolankumas ir ištvermė maldoje. Žinoma, taip pat yra galimybė jog siela nėra tokiam santykių virsmui pasiruošusi, tad tokiu atveju jai labai tinka lūpų malda.

Kartais gali nutikti ir taip, jog ir nuodėmėse esantį žmogų, Dievas nori išgelbėti iš demono, todėl jam gali suteikti labai daug malonių. Tačiau Dievas negalės ateiti į žmogaus sielą, kad su juo susivienytų, prieš jo laisvą valią. Jei žmogus nenori, susitikimas su gyvuoju Kristumi neįvyks. Galime manyti, jog Kristus gyvena kur nors išorėje, tačiau jis gyvena mumyse ir supranta kiekvieną mūsų mintį. Bet žmogus, jei iš tiesų siekia gyvo santykio su Kristumi, turi jį atrasti savyje, kadangi Jėzus veikia slaptu būdu ir ieško būdų pasiekti žmogų. Tačiau dažnai mes verčiame Jėzų grumtis su demonais, kadangi ieškodami lengvesnio kelio nuklystame į kelią, kuriuo šiaip eiti nesirinktume, o dabar per žaltiškojo melo apgaulę patys sutinkame būti įtraukti į sukurį, kuris mus tik atitolina nuo Dievo. Ir Jėzui tenka mus dažnai gelbėti, dėl to jog jis nenori, jog pražūtų nė vienas bet būtų suvienytas su Juo ir galėtų bendrauti per gyvąjį santykį ir ryšį su Juo.

Šventosios Jėzaus Teresės parodytas mums maldos ir kontempliacijos pavyzdys stipriai atliepia ir šiandienos žmogui, mat jis dažnai slepiasi už netikrumo kaukės. Šis maldos kelias galėtų žmogui padėti atrasti Gyvąjį Kristų, kadangi jos parodytas maldos kelias yra vienybės su Kristumi bei pasitikėjimo juo kelias. Kaip jau minėjome, kartais Dievas duoda didelių malonių netikinčiam žmogui, nors ir trumpam. Tam, kad tai jį sukrėstų, pradžiugintų jo sielą ir jis norėtų sugrįžti pas Dievą ir džiaugtis santykiu su Juo visą laiką. Tačiau kaip žinome, žmogus turi laisvą valią rintis ir taip pat gali Jį atmesti, ir net po tokių didelių malonių. Tačiau iš kitos pusės mes vis suklumpame šiame kelyje, o jisai mums padeda vėl atsitiesti. Žinoma mes nesam šventieji ir, tik iš didelės Dievo malonės patiriame vienybės ryšį su Prikeltuoju. Kiekviename iš mūsų gyvena gyvasis Kristus ir tai žinodami turime padėti kai to reikia savo artimui, per tai mes sustiprinsime santykį su Kristumi.

Šventoji Jėzaus Teresė veda vidinio kelio Dievo link, tačiau jis neįmanomas be pagalbos

⁶²Ian Matthew, *Dievo įsiveržimas Dvasinė kelionė su šv. Kryžiaus Jonu*, 4 dalis, 187.

⁶³Šv. Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, 16.1, 100.

artimui. Nes jam padėdami, padėdam pačiam Jėzui. Kartais Viešpats gali pareikalauti pastangų, kantrybės, didesnio atsidavimo, norėdamas įvesti į gilesnį santykį su Dievu, kad galėtų įvesti į gilesnės kontempliacijos patirtį. Bet ta patirtis verta viso gyvenimo. Kartais Dievas mus prižiūri, kaip vaikus. Mums atrodo, jog žmogus nevertas Dievo malonės, bet tai žmogaus, bet ne Dievo mintys. Dievui taip neatrodo, nes Jis mus myli. Dievas galvoja kitaip negu žmogus ir nenori, jog pražūtų nei viena siela, todėl kartais palepina ir tuos, kurie yra atitolę nuo Jo ar jo nepažįsta. Kartais gali žmogui atrodyti, jog pasaulis jo nepriims su šitokiais didelėmis malonėmis, bet jis pamiršta tai, jog Dievo planams nėra neįmanomų dalykų ir neįveikiamų kliūčių. Jam viskas paklūsta. Per maldą ir vidinę kontempliaciją žmogus tampa, tarsi užsklęstas Kristuje ir pasaulis nebegali jam daryti jokios įtakos. Kad tai pasiekti, žmogui reikia visiškai pasitikėti Kristumi ir sekti Jo parodytu keliu.

Tik ieškodamas gali atrasti ramybę Dieve. Kontempliacija kaip tik moko pasinerti į vidinio santykio su Dievu gelmę. Besąlyginės meilės dėka, kuri ateina iš Tėvo per Kristų, mes tampame su juo viena. Tai gali įvykti, vidinės maldos metu. Tai mainai, kuomet mes atsakome meile į Dievo meilę tiek, kiek mes esame pajėgūs tai padaryti ir tiek, kiek mus tam įgalina Dievas. „Ir jūs, šeiminkai, tą patį darykite jiems. Liaukitės grasinę, žinodami, kad ir jiems, ir jums yra Viešpats danguje ir kad jis nedaro skirtumo tarp asmenų“ (Ef 6,9). Šioje Šventojo Rašto ištraukoje matome, kad mes visi esame lygūs prieš Dievą, turime lygias galimybes. Dievas mus neskirsto nei pagal luomą, nei pagal lytį, nei pagal kitokį statusą visuomenėje. Jis nori duoti savo dovanas mums visiems be išimties. Padėdamas Dievo per maldą, žmogus gali kilti tobulumo (šventumo) pakopomis. Žinoma nereikia manyti, jog tai yra lengvai pasiekama. Mes turime kontemplanuoti Kristų ir sekti Jo parodytu pavyzdžiu. Visa kita paliekant Dievo malonei ir veikimui. Jei mes patys neįdėsime jokių pastangų atrasti santykį su Juo, nenorėsime tapti šventais, tai Jis gerbdamas mūsų laisvą valią ir pasirinkimą per prievartą mums nieko nedarys.

Turime suvokti, jog mes visi esame viena ir jei Viešpats neskirsto mūsų (vieni geresni - kiti nelabai), tai ir mes negalime vieni kitų skirstyti į grupes, sudėti vieni kitiems tam tikras ribas, kurių nė vienam nevalia peržengti. „Apie tai jog ne visos sielos yra tinkamos kontempliacijai: ir kad nuolankus žmogus turėtų eiti tuo keliu, kuriuo jį veda Viešpats“⁶⁴. Jei norime eiti link vidinio santykio su Gyvoju Kristumi turime būti nuolankūs ir kaip tik įmanoma lavinti mūsų nuolankumo dorybę, nes be jos neįmanoma pasiekti tikrosios kontempliacijos ir Gyvojo Kristaus pažinimo. O tai yra be galo svarbu visiems, kurie praktikuojame maldą. Ar nuolankus žmogus gali galvoti, jog jis yra lygiai taip pat geras kaip ir tie, kurie pasiekė kontempliacijos malonę? Žinoma, nereikia pamiršti, jog Dievas gali suteikti tai iš savojo gailėstingumo ir gerumo. „Kai būsi pakviestas, verčiau eik ir

⁶⁴ Šv. Jėzaus Teresė, *Tobulumo kelias*, 17,105.

sėskis paskutinėje vietoje, tai atėjęs šeiminkas tau pasakys: „Bičiuli, pasislink aukščiau!“ Tada tau bus garbė prieš visus svečius“ (Lk 14,10). Evangelijoje kviečiama įsiklausyti į Dievo kvietimą. Kas gali būti svarbiau. Taigi į susitikimą su Gyvuoju Dievu mes turime trokšti eiti visi. Evangelija mus moko nesiveržti ten, kur mūsų nekviečia Dievas. Čia mes turime pasimokyti nuolankumo ir kuklumo bei išlaukti Dievo kvietimo. Tada mūsų susitikimas su Dievu bus vaisingas, o kontempliacija tobula.

Apibendrinant galima pasakyti, Dievas kiekvieną sielą šaukia bendrystei ir dialogui su Juo, nes tik per dialogą su savo Tėvu yra įmanomas dvasios augimas. Šv. Jėzaus Teresės mokyme dialogas su Dievu užima svarbią vietą. Ramybės malda, mistiniai reiškiniai Šv. Jėzaus Teresę lydėjo nuolatos. Patirtys, kurias ji gavo kaip Dovanas iš Tėvo, tokios kaip vizijos, ją vedė prie gilios vidinės maldos patirties. Kiekvienas iš mūsų turime potencialą ir galimybes eiti šiuo kontempliacijos keliu. Dievas nori, jog kiekvienas patirtų šias kontempliatyvaus gyvenimo patirtis tam, kad siela būtų pripildoma paties Dievo šviesos ir Meilės. Kartais Dievas suteikia malones netgi tiems, kurie žmogaus akyse gali pasirodyti neverti šios malonės ir nurašyti. Bet kaip mes žinome prieš Dievą mes visi esame lygūs. Jam yra svarbus kiekvienas iš mūsų. Todėl kartais suteikia malones netgi didžiausiam nusidėjėliui vien tam, kad jį pakeltų ir patrauktų link savęs ir padėtų eiti dvasinio tobulėjimo ir augimo keliu.

Maldoje yra reikalingas susikaupimas ir ištvėrmė, nes tik atlaikydami ištikimai maldoje pajėgsime pažvelgti į save ir susitvarkyti su mumyse vykstančiais procesais. Dievas nori padėti žmogui pasiekti ir įgyvendinti jo užsibrėžtus tikslus gyvenime. Svarbiausias dalykas yra pasitikėti Dievu, kad ir kas benutiktų. Žinoma mūsų priešas irgi nesnaudžia bei stengiasi mus visaip nusukti nuo Dievo pasitelkdamas pačius įvairiausių būdus ir gudrybes. Bet tame ir slypi Dieviškojo plano dalis, kad žvelgdami į save, žvelgdami į tai kas mes esame, sustiprintume ryšį su savo Tėvu.

Maldos kelias žmogų veda per Dievo patyrimą, pasitelkiant du esminius dalykus, tai yra nuolankumą ir kantrybę, be kurios yra neįmanomas joks dvasinis darbas sielos atžvilgiu. Dievas nori ir jei siela leidžiasi yra skaistinama paties Dievo švelniai ir su Meile, paliečiant kiekvieną sielos kertelę. Siela yra pagirdoma Gyvojo vandens versmės vandeniu, ko pasekoje darosi stipri ir pajėgi atsispirti pasaulio siūlomoms pagundoms. Susitikimas su Dievu sielai atima žadą ir paskatina dar labiau melstis ir artintis prie Dievo. Siela išgyvena tokius pojūčius, kurie pranoksta bet kokius jos lūkesčius ir įsivaizdavimus, nes ji supranta kiek jai dar reikia įdėti pastangų, kad gauti iš Tėvo palaikymą, per įvairias mistines patirtis bei potyrius, kad taptų panaši į Tą, kurio trokšta ir ilgis.

4. ŠV. JĖZAUS TERESĖS IŠ AVILOS DVASINIO KELIO AKTUALUMAS ŠIANDIEN

Pasakojama, kad vienas mirštantis kunigas neturėjo dvasinio vadovo, bet skaitė Šv. Jėzaus Teresės raštus. Šis pasakojimas liudija, kad bendraujant su šventu žmogumi ar skaitant jo knygas galima suformuoti savo požiūrį, įtvirtinti įsitikinimus. Apaštalų liudijimai kalba apie tai, kad šventųjų bendravimas pagyvina Bažnyčios charizmą ir padeda tikintiesiems tikėti amžinuoju gyvenimu. Šventųjų bendravimas sustiprina mūsų tikėjimą. Mums labai reikia įkvėpimo ir palaikymo maldoje. Mums reikia tikėjimo liudijimo apie amžinąjį gyvenimą. Senajame Testamente galime rasti to pavyzdžių: „Daugelis miegančių žemės dulkėse pabus: vieni – amžinam gyvenimui, kiti – amžinai paniekai ir gėdai“ (Dan 12,2). Šventoji Jėzaus Teresė tuo tikėjo, vylėsi bei gyveno.

Šv. Teresė neskubėjo dalintis dvasiniais patarimais. Kai jėzuitas Gonzalo Davila paprašė jos patarimo, ji neskubėjo jo duoti. Tai buvo būdinga Šv. Jėzaus Teresės dvasiai, nes ji nuolat kartodavo, kad moterys yra „skurdžios“ ir „prastos dvasios“. Tai nereiškia, kad ji sumenkino moters autoritetą. „Mokyti ir išmintingieji šias tiesas labai gerai supranta, tačiau mūsų moteriškam nenuovokumui reikia mokymo šitokiu būdu“.⁶⁵ Ji, būdama išsilavinusi, kupina Šventosios Dvasios, komunikuojanti moteris-vienuolė, neskubėjo švaistytis patarimais. Ji labiau klausėsi Dievo balso. Knygoje *Sielos pilis* jau subrendusi Šv. Jėzaus Teresė sakė, kad išsimokslinę ir išmintingi žmonės žino geriau už moterišką protą. Mums didelė pamoka ne tik moteriškam, bet ir vyriškam protui. Pamoka, jog nereikia skubėti auklėti kitus. Patarimas turi būti subrandintas ir išlauktas nepriklausimai nuo to, kas jį duoda.

Šv. Jėzaus Teresė turėjo stiprų humoro jausmą. Kartais ji pavartodavo tam tikrus žodžius pavyzdžiui „liežuvavimas“, siekdama pamaloninti tuos asmenis, kurie nesutiko su jos moterišku mokymu. Tikriausiai ne visi suprato juoką. Bet tai buvo smagus išsisukimas nuo ugingos kritikos. Duodama patarimus Šv. Jėzaus Teresė, jau turėdama daug vienuolinio gyvenimo patirties, visada abejojantį padrašindavo. Rašydama laiškus su įvairiais prašymais Šv. Jėzaus Teresė visada gebėdavo išdėstyti savo prašymus taip, kad gautų reikalingą atsakymą. Prieš rašydama laiškus ji visada ilgai meldavosi, tardavosi su savo dangišku „direktoriumi“. Užduoties įvykdymui mums reikia patirties. Šv. Jėzaus Teresės patirtis bėgant metams vis augo. Knygoje žodis patirtis paminėta šimtą devynis kartus. Šis faktas parodo, kad Teresei patirtis labai svarbi.

Šv. Teresė dažnai sakydavo, jog duoda patarimus iš savo patirties. Mums kalba apie tai, kad mes nebijotume ir atliktume tai, ko prašo iš mūsų Viešpats. 1571 metais Šv. Jėzaus Teresė tapusi priore visiškai atsidavė Viešpaties vedimui. Tai buvo labai atsakingas žingsnis į jos naująją

⁶⁵ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 2.6.

patirtį. Kadangi tais laikais tokio vienuolynų modelio dar nebuvo. Ji sulaužė visas nusistovėjusias karmeličių vienuolyno gyvenimo normas. Ne kiekviena naujokė drįso be baimės žengti į naujų taisyklių vienuolyną. Šv. Jėzaus Teresė jas drąsindavo sakydama, jog mūsų užduotis yra ramiai tarnauti Viešpačiui ir daryti tai, ko Jis nori. Viešpats pasirūpins viskuo, ko mums reikia.⁶⁶ Todėl ir mes, įkvėpti Šv. Jėzaus Teresės pavyzdžiu, drąsinami pasitikėti Dievu kas beatsitiktų, nes juk Jam nėra negalimų dalykų.

Šv. Jėzaus Teresė savo seserims turėjo, tik vieną vienintelį reikalavimą - turėti troškimą tarnauti Viešpačiui. Šv. Jėzaus Teresės mokymas yra mums pavyzdys, kas iš tiesų yra tikėjimas. Tai nereiškia, jog ji buvo abejinga pasauliui. Šv. Jėzaus Teresė stebėjo pasaulį ir buvo jautri visiems jame vykusiems įvykiams. Mes jau žinome, kad ji džiaugėsi gamta, pergyveno ir meldėsi už įvykius Bažnyčioje ir pasaulyje. Knygoje *Sielos pilis* sudėti visi jos pastebėjimai ir pavaizduota sudėtingos struktūros pilis. Šv. Jėzaus Teresės nuoroda į paukščius, šilkverpius, gyvates iliustruoja žmogaus patirties aspektus. Daug dėmesio knygoje Šv. Jėzaus Teresė skiria tokiems išsireiškimams kaip „auginti sodą“, „nederlinga dirva“, „gera sėkla“. Taip sakydama Šv. Jėzaus Teresė rėmėsi Šventuoju Raštu, kuris sako: „Štai sėjėjas išsirengė sėti. Jam besėjant, vieni grūdai nukrito prie kelio, ir atskridę paukščiai juos sulesė. Kiti nukrito ant uolų, kur buvo nedaug žemės. Jie greit sudygo, nes neturėjo gilesnio žemės sluoksnio. Saulei patekėjus, daigai nuvyto ir, neturėdami šaknų, sudžiūvo. Kiti krito tarp erškėčių. Erškėčiai išaugo ir nusmelkė juos. Dar kiti nukrito į gerą žemę ir davė derlių: vieni šimteriopą grūdą, kiti šešiasdešimteriopą, dar kiti trisdešimteriopą. Kas turi ausis, teklauso!“ (Mt 13,3-9). Čia mes galime išgirsti, kad ir gerai sėklai pasėtai į gerą, derlingą žemę reikia įdėti daug pastangų. Augalams sudygus, juos reikia laistyti, kaupti ir tik atėjus laikui šis sodas sužydės. Čia Šv. Teresė kalba apie maldą, apie kelionę į suartėjimą su Viešpačiu. Ne viskas vyksta iškart. Reikia, jog visi procesai vyktų savalaikiai, reikia, jog būtų laiku palaistyta.

Galime pakalbėti apie tikėjimo daigų laistymą. Atrodo, jog laistyti galima keturiais būdais. Galime pasisemti vandens iš šulinio, bet tai nėra lengvas būdas. Galime pasisemti vandens, sukdami vandens ratą. Šiuo būdu darbas bus mažiau reikalaujantis pastangų ir galėsime pasisemti daugiau vandens. Taip pat galime naudotis upelio vandeniui, įtaisydami purškimo įrankius. Šiuo atveju, žemė bus geriau palaistyta ir dirbti bus lengviau. Dar vienas būdas yra kai mūsų sodas yra laistomas lietaus, t.y. Viešpats mūsų sodą laisto. Šis būdas yra pats geriausias auginti mūsų augalams. Panašiai Šv. Jėzaus Teresė apibūdino maldos gyvenimą, pradedant nuo ankstyvųjų maldos užuomazgų iki ramybės kontempliacijos. Taip Šv. Jėzaus Teresė suvokė kelią į susitikimą su Kristumi.

⁶⁶ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 1.1.

Šv. Jėzaus Teresė pasaulį matė kaip „sakramentinį“ gyvenimą. Mes esame įvairiose šio kelio dalyse. Eidami šiuo keliu ir būdami Dievo pasodinti daigeliai dažnai randamės labai skirtingose augimo stadijose. Vieni semiame vandenį iš šulinio, kiti, pažengę, gyvybės vandens savo dvasiniam augimui gauname lengvesniu būdu, pasinaudodami tam tikromis priemonėmis. Trečia kategorija žmonių, jau paaugusių maldoje, yra laistoma gairiu Dievo upelio vandeniu. Ir tiktai užaugus iki subrendusio augalo, tampame Dievo vaikais, ir Dievas mus laisto meilės lietumi. Mes suprantame, kad mes esame auginami Viešpaties, jei jam atsiduodame. Dievas mums leidžia pažinti pasaulį ir jo prigimtį. Leisdamas prisiliesti prie Dievo karalystės, Jis leidžia pažinti, jog egzistuoja kitas mums nežinomas gyvenimas. Šios realybės (žemiška ir dieviška) perkeičia mūsų gyvenimą, nes jos labai skirtingos. Susitikimas su Dievo realybe padaro įtaką mūsų pasaulėžiūrai ir visam likusiam gyvenimui.

Šv. Jėzaus Teresė seseris karmelites mokė, kad šiame procese yra trys aiškūs tikslai, kurie sudaro mokymo pagrindą. Labai svarbu praktikuoti tuos tris dalykus, kad išlaikyti vidinę ir išorinę ramybę ir visada likti su Viešpačiu. Pirmasis iš rekomenduotinių dalykų yra meilė vienas kitam. Antrasis - tai neprisirišimas prie sukurtų dalykų. Trečias dalykas yra tikrasis nuolankumas. Nors Teresė rašo apie nuolankumą trečiu dalyku, tačiau mano, jog tai yra pagrindinis dalykas. Nuolankumas - tai mūsų apsisprendimas. Galime pagalvoti, jog Teresė, rekomenduodama būti nuolankiu, siūlo būti apgailėtiniu, netikusi, nieko negebančiu. Tačiau taip nėra. Knygoje *Sielos pilis* ji rašo apie nuolankumo ugdymą ir jo poreikį. Jau pirmuose skyriuose Šv. Jėzaus Teresė ragina mus pažinti save. Ji primena, kad žmogaus siela yra panaši į nuostabią pilį. Tai sakydama, ji remiasi Šventojo Rašto mokymu, kad mes sukurti pagal Dievo atvaizdą ir panašumą. Šis teiginys sukėlė didelę pasipiktinimo bangą, kadangi 16 amžiuje buvo akcentuojamas tik žmogaus nuodėmingumas. Tačiau Šv. Jėzaus Teresė drąsiai pasakoja apie žmogaus sielos būvį, pasinaudodama pilies su daugybe kambarių įvaizdžiu. Ji nenuneigia, kad žmogus yra nuodėmingas, pripažįsta žmogaus nuodėmingumą ir skirtumus. Teigia, kad tai yra kelias pas Dievą su malda ir meile, įveikiant pačias sudėtingiausias kliūtis savo dvasiniame kelyje. Pati žmogaus siela yra rojus, kuria trokšta džiaugtis Viešpats. Juk mes visi esame viena su Tėvu, su kuriuo mes esame sujungti Meilės ryšiu, kuris leidžia mums tapti viena su Dievu. Mes gyvename bedieviškų peršamų vertybių laiku, kuriame kiekvienas bando mums įskiepyti savo idėjas bei požiūrį. Kai mūsų siela yra veikiamą pasaulio sekuliarių tendencijų ir įvairių negatyvių audrų, mums gali būti labai sunku atpažinti, kad mūsų „rojaus sodas“ priaugęs dvasinių piktžolių. Tačiau mus nesiliauja vilioti iš Dievo sklindanti šviesa. Šventoji Jėzaus Teresė rašo: „...teisiojo siela yra nekas kita kaip rojus, kuria gėrisi Viešpats.“⁶⁷ Reikia ryžtis sekti paskui Karalių į jo nuostabiąsias menes. Tačiau

⁶⁷ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 1.1.1.

tam mes turime pereiti per visus Sielos pilies kambarius, kad prieitumėme prie Jo.

Popiežius Benediktas XVI savo katechezėje *Annus Fidei* pastebi, kad „Šv. Teresės mintis sutampa su šv. Tomo Akviniečio apibrėžimu, kuriuo jis dieviškąją meilę nusakė kaip *amicitia quaedam hominis ad Deum*, žmogaus draugystę su Dievu, kuris pirmas pasiūlė draugystę žmogui; iniciatyva ateina iš Dievo“.⁶⁸ Dievas nori užmegzti ir palaikyti santykį su žmogumi, todėl pats imasi iniciatyvos. Jis mums kalba pačiais įvairiausiais būdais, kad tik mes tai pastebėtume ir į šaukimą atsakytumėme tuo pačiu. Žmogui belieka atsiliepti į Dievo kvietimą, tačiau jis renkasi geriau garbę pasaulio akyse. Žmogus įtakotas pasaulio atsisako pripažinti, jog Dievas iš tiesų egzistuoja ir jam Jo labai reikia. Be Dievo gyvenimas šioje tikrovėje neturi absoliučiai jokios prasmės. Galime žinoma susikurti dievo įvaizdį tokį, kokio mes patys norime, kuris kaip mums tuo metu atrodytų sukuria kažkokią gyvenimo prasmę. Bet ar taip yra iš tiesų? Ar iš tiesų išorėje susikurtas dievo įvaizdis gali mums suteikti prasmę? Žmogus, kad galėtų pabėgti nuo savęs, pabėgti nuo baimės pažvelgti į savo vidų ir ten pamatyti Gyvąjį Dievą, padarys viską, kad tik užslopintų patį Dievą kuris kalba mummyse.

Žmogus yra suklaidintas iliuzijos ir netikrojo dievo įvaizdžio. Žmogui nuo pat vaikystės diegiama, jog Dievas yra kažkur toli, kad žmogus turi gražiai elgtis jei nori, kad tave Dievas išgirstų. Visą laiką diegiamas kažkoks iliuzinis Dievo įvaizdis, sukuriamas per baimę, abejones ir nepasitikėjimą savimi. Nors Tėvas eidamas į žmogų, ieškodamas santykio su juo visiškai nesiekia tapti bauginančiu dėde, kurio turėtų visi bijoti ir būti gerais. Ne tam Dievas žmogų sukūrė kad klaidžiotų savo iliuzijose ir paklydimuose. Žmogų Dievas sukūrė tam, jog jisai tobulėtų augdamas dvasiškai. Kad tobulintų savo sielą iki aukščiausio įmanomo jam laipsnio. Bet žmogus labiau mylėjo tamsą nei šviesą, nes ten pasiūlė geresnes gyvenimo sąlygas, greitesnį rezultatą. Apgaunant žmogų tame jog jam vis tiek reikės atidirbti už šį savo trumpą ir „gerą“ gyvenimą. Žmogui visą laiką kažkas negerai, visada ras prie ko prisikabinti, kažkas ne taip pasižiūrėjo, tai Dievas kažko nepadarė dėl to juo netikiu ir atmetu. Ieško visiems savo poelgiams pateisinimų, o dar geriau ant kito kaltę suversti. Randa priežastį kaip pasiteisinti.

Teresė suvokė, kad žmogus yra atsakingas už visus savo poelgius. Šv. Jėzaus Teresė sako: „Esu įsitikinusi, kad tikrai būčiau išlikusi dora, jei tuomet būčiau bendravusi su dorais žmonėmis. Jei būtų buvę, kas mane prilaiko ir pamoko bijoti Dievo, mano siela būtų įgijusi jėgos nenupulti. Vėliau toji baimė manyje visiškai išnyko. Liko vien susirūpinimas savo garbe, kuris nuolat mane kankino.“⁶⁹ Kiekvienas iš mūsų esam atsakingi už savo poelgius ir jų sukeltas pasekmes. Kiekviename iš mūsų dominuoja netikrasis ego kuris nuveda mus nuo tikrojo kelio. Šventoji Jėzaus Teresė kalba apie sielos kelią. Siela dar yra jauna ir nepatyrusi. Ją labai lengva suklaidinti.

⁶⁸ Benediktas XVI, Popiežiaus katechezės „Apie šv. Teresę Avilietę“ (2011.02.02), *Bažnyčios žinios* 5 (2011), 10.

⁶⁹ Šv. Teresė Avilietė, *Gyvenimas*, 2.6.

Mes iš patirties žinome, kad perėmus iš pasaulio jo (pasaulio) požiūrį pradėdame labai vertinti savo asmeninę garbę, visiškai pamiršdami Jo meilę. Kaip minėjau anksčiau bandome apginti savo įsivaizduojamą „garbę“ meluodami ir teisindamiesi. Taip vis labiau ir labiau atitolstame nuo Dievo numatytos mums krypties. Šventoji Jėzaus Teresė pripažįsta savo klaidą ir gailisi praleisto laiko kuriame buvo nedaug Dievo. Ji aplamai gailisi kiekvienos veltui praleistos minutės. Savo gyvenimo pavyzdžiais ji mus moko kaip pamažu eiti į pasimatymą su Jėzumi. Tas raktas į uždarytas pasimatymo duris yra malda. Reikia labiau koncentruotis į Dievą einant Jo nurodytu mums keliu. Popiežius Benediktas XVI plėtoja mintį apie šią maldą. Taip jisai pabrėžia Teresės norą visą pasaulį užtvindyti malda. Pabrėžia, kad tai yra tikrovė, kuri pasiekama labai trokštant artimo santykio su Juo.

Dar vienas tikinčiojo gyvenimo momentas buvo svarbus Šv. Jėzaus Teresei tai yra Eucharistija. Popiežius Benediktas XVI sako: „Malda yra gyvenimas ir pamažu plėtojasi koja kojon su krikščioniškojo gyvenimo augimu: iš pradžių garsiai tariama malda per apmąstymą ir susikaupimą tampa vidujine, kol pasiekia meilės vienybę su Kristumi ir Švenčiausiąja Trejybe. Akivaizdu, tai ne toks procesas, kai palypėjus aukščiau atsisakoma ankstesnio maldos tipo, bet veikiau laipsniškas visą mūsų gyvenimą apgaubiančio santykio su Dievu gilinimas. Daugiau negu maldos pedagogika Šv. Teresės mokymas yra tikroji „mistagogija“: ji moko savo veikalų skaitytoją melstis melddamasi kartu su juo; iš tiesų dažnai pasakojimą ar dėstymą nutraukia jos išsiveržusi malda“.⁷⁰ Juk kiekvieno tikinčiojo gyvenime svarbią vietą užima Eucharistija ir asmeninis santykis su Viešpačiu. Kristus kaip žmogus parodo mums, jog Dievas nėra kažkoks tolimas ir atstumiantis, bet, priešingai, Kristus per savo žmogystę stengiasi priartėti kuo arčiau prie paties žmogaus, kad galėtų užmegzti santykį su juo. Šv. Jėzaus Teresė mums parodo, jog krikščioniškasis gyvenimas toks ir yra vedantis į asmeninį santykį su Jėzumi, o viską vainikuoja – vienybė su juo per malonę, meilę ir sekimą. Todėl mums yra labai svarbu apmąstyti kuo dažniau Kristaus kančios ir Eucharistijos slėpinius, kaip Kristaus buvimo su savaisiais Bažnyčioje ženklą.

Šv. Jėzaus Teresė gyveno besąlygiška meile ir atsidavimu Bažnyčiai. Jos meto Bažnyčios skaldymosi ir nesutarimų akivaizdoje ji rodydavo karštą norą išmelsti Tėvą, kad susiskaldymai ir ginčai būtų panaikinti. Šv. Jėzaus Teresė karštai gynė Romos Katalikų Bažnyčią nuo įvairiausių kilusių judėjimų, buvo pasiruošusi prireikus paaukoti savo gyvybę. To meto žmonės aukojasi ir aukoja savo gyvenimus dėl Bažnyčios išlikimo. Kartais kyla klausimas ar tikrai Dievui reikia tokios aukos, kuri vyko Šv. Jėzaus Teresės gyvenimo laikotarpiu ir tęsiasi iki šių dienų. Tęsiasi neteisybė prieš paprastą žmogų, apgaudinėjimai ir melas, ypač žvelgiant iš šiandieninės pasaulio ir visuomenės perspektyvos. Matome, jog Bažnyčioje yra daug problemų ir sužeidimų, kurie gali

⁷⁰ Benediktas XVI, „Apie šv. Teresę Avilietę“, 10.

atitraukti žmogų nuo Dievo, nes gali atrodyti, jog pasiaukojusių žmonių auka neturi prasmės. Jei žmogus pažintų save, sektų ką mąsto ir siektų skleisti šviesą bei meilę savo aplinkoje, neprireiktų beprasmiškos aukos. Žinoma tai nėra lengva ir reikalauja pastangų, bei savęs įveikimo. Bet ar to paties nemokė ir neprašė mūsų daryti pats Kristus?

Kristus beprotiškai įsimylėjęs žmogų. Jis trokšte trokšta žmogaus artumo. Trokšte troško, kad žmogus atgimtų. Todėl ir suteikė galimybę žmogui prisiliesti prie savo Meilės. Šv. Jėzaus Teresė pasakoja, bando parodyti savo knygoje „Sielos pilis“ kaip atrodo ta būseną kai keliauji „Sielos pilies“ buveinėmis. Ji rašo: „Sakiau, kad susijungimo malda nepanaši į sapno būseną. Ne taip, kaip buvo ankstesnėje buveinėje, kur dar neįgijusi didesnio patyrimo siela abejoja tuo, kas buvo, ką jautė. Ji nežino, ar kažką įsivaizdavo, ar snaudė ; ar tai buvo iš Dievo, ar piktasis priešas buvo pasivertęs šviesos angelu“.⁷¹ Kaip matome Šv. Jėzaus Teresė labai atsargiai prisiliečia prie vis didėjančios mistinės patirties. Tai dar kartą primena mūsų jau aptartą žodį patirtis. Kartais mums gali pasirodyti, jog ta patirtis, kurią gauname iš Dievo yra tik iliuzija, kurią mes susikūrėme savo protuose, nes tai išėina už žmogaus suvokimo ribų. Bet kas iš tiesų yra tikra ar ne tai ką mes gauname iš mūsų Tėvo? Žmogus bijo prisiminti, kad jis yra mylimas Tėvo, kad jis yra laisvas kurti savo paties tikrovę ir realybę. Dažnai stengiasi nustumti kažkur į šoną, kad spręstų už jį kažkas kitas kaip jam gyventi, ką jam daryti. To pasekoje siela yra klaidinama prieš, ji nutolsta nuo Tėvo duotojo kelio, bijo priimti tikrąją Meilę, nes jaučia, jog ją tai degina ir tarsi verčia išeiti iš komforto zonos ribų. Siela trypčioja vienoje ir toje pačioje buveinėje, o kartais grįžta ir atgal. Čia vyksta nesuprantami dalykai kurių negali paaiškinti žmogaus protas. Nėra kitokių galimybių tik malda. Pats žmogus paaiškinti negali. Šv. Jėzaus Teresė rašo: „O Dievo paslapčių gilybė! Nebočiau jokio vargo, jei galėčiau jums tai išaiškinti, jei pajėgčiau nors ką pasakyti“.⁷²

Žmogus gali sakyti, jog iš tiesų pažįsta Tėvą, kad jis yra arti Jo, kad pažįsta geriau nei kas kitas. Bet Dievo paslapčių gilybė yra tokia neišmatuojama, kad žmogui yra be galo sunku ją suprasti, o gal ir neįmanoma. Daugumai tai suprasti neįmanoma, nes atsakymų ieško ne ten kur jų reiktų ieškoti t. y. žvelgti į savo vidų, kad pamatytų tą, kurio trokšta kiekvieno žemėje esančio žmogaus siela. Ji trokšta bent kiek tapti panaši į patį Kūrėją. Žmogus slepiasi už savo susikurtų įvaizdžių, kuriais manipuluojant jam atrodo, lengviau paaiškinti Dievo esmę, nors tai yra tiek nedaug lyginant su Jo paslapčių didybe. Jei būtų įmanoma visa tai paaiškinti žmonės būtinai ta galimybe pasinaudotų. Kodėl mes negalime taip gerai Dievo suprasti? Ar mes drįstame sau pripažinti, kas esame iš tikrųjų ir be baimės žvelgti į savo vidų? Kol bijosime ar nenorėsime tai padaryti, niekada iš tikro nesuprasime Dievo paslapties gilybės. Žmogus įsivaizduoja esantis labai išmintingas, viską žinantis ir suprantantis, tačiau nesugeba suprasti netgi savęs paties iki galo...

⁷¹ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 5.1.4.

⁷² *Ibid.*, 5.1.3.

Apie tą negalėjamą išsilaisvinti iš sąstingio labai vaizdžiai kalba Šv. Jėzaus Teresė: „Neseniai man vienas labai mokytas vyras pasakė, kad nesimeldžianti siela panaši į paralyžiuotąjį, kuris turi kojas ir rankas, bet negali pasijudinti. Tai tiesa. Yra sielų, tokių skurdžių ir sukasdienėjusių, taip užsiėmusiu išoriniais dalykais, kad joms atrodo neįmanoma įeiti į savo vidų. Įprotis bendrauti su šliužais ir kitais pilį supančiais žvėrimis, sielą beveik su jais sulygina.“⁷³

Šv. Jėzaus Teresė primena, kad siela prieš įžengdama į minėtąją pilį gyvena su šliužais ir žvėrimis. Tokį gyvenimą gyvenanti siela net nepajunta kaip pavirsta tais gyviais, kurie gyvena tamsoje. Tada ji tampa skurdi, nepajėgi ir jei atrodo, kad ji negali pasiekti tų aukštumų kurias jai dovanuoja Dievas. Ji nemato šviesos. Žmogus, kuris neįsiklauso, ką jam kalba jo paties siela, nesitaria su ja, kas jai būtų geriausia, gali susitapatinti su tais šliužais, šliaužiojančiais aplink pilį ir siekiančiais ką nors nusitempti su savimi. Apie tai mes jau kalbėjome, tai didelė grėsmė.

Yra vienintelis vaistas pradėti dirbti su savimi, pradėti melstis, tuomet turi galimybę suprasti, jog tu turi šansą tapti Dievo vaiku. Tačiau prieš įvykstant tokiam svarbiam žmogaus gyvenimo pokyčiui reikia ištrūkti iš tamsos kurioje yra įkliuvusi siela. Šv. Teresė ragina nesustoti ir nesidairyti dvasiniame kelyje, nes stokojant dvasinės patirties galima pasukti ne tuo keliu. Tačiau privaloma įdėti daug pastangų, kad ištrūkti iš dvasinio skurdo. Skurdas tai yra nesupratimas susikurtas per tam tikrą laikotarpį vardan malonumo, kuris tuo metu atrodo malonesnis nei yra iš tiesų. Žmogus bijo išgirsti save, nes bijo, jog išgirs tai, kas jo pasaulį apvers 360 laipsnių kampu. Šiandieninė visuomenė yra taip smarkiai susikoncentravusi į save į laikinuosius malonumus, kad pamiršo dėl ko ji atėjo į šį pasaulį. Pamiršo ir iškreipė tikrąsias vertybes, kuriomis vadovaudamasis augtų dvasioje. Todėl laikosi įsikibęs to, kas laikina, nors tai neturi jokios vertės ir neatneša jam džiaugsmo.

„Paskutinis Teresės mokymo esminis aspektas,“ pabrėžia popiežius Benediktas XVI, „yra tobulumas, kaip viso krikščioniškojo gyvenimo siekiamybė ir galutinis tikslas. Šventoji turėjo labai aiškų krikščionių siekiamos „pilnatvės“ Kristuje vaizdą. „Vidinės pilies“ pabaigoje, paskutinėje buveinėje, nusako šią pilnatvę kaip įsigyvenimą Trejybės susivienijus su Kristumi per jo žmogystės slėpinį“⁷⁴ Dievas mus kviečia tapti panašiais į jį, kad mes būtume tokiais, koks yra jis. Mes esame kviečiami eiti šiuo keliu paskui Kristų taip augant dvasioje ir tobulėjant. Mes esame pašaukti pasiekti pačią paskutinę buveinę ir susijungti su savo Tėvu meilės saitais. Per tai mes galime pasiekti savo galutinį tikslą ir laimę. Popiežius Benediktas XVI katechezėje apie Šv. Jėzaus Teresę Avilietę akcentuoja, kad „tobulumas“ yra gyvenimo siekiamybė. Siekiamybė dėl to, kad žmogus praėjęs visą savo gyvenimo kelią dažnai netampa tobulas. Jis visą gyvenimą turi leisti savo sielai skleistis, kad ji pildytųsi ir pildytųsi Dievo meilės. Kai pabaigsime šią gyvenimo

⁷³ Šv. Teresė Avilietė, *Sielos pilis*, 1.1.6.

⁷⁴ Benediktas XVI, „Apie šv. Teresę Avilietę“, 10.

kelionę, praėję skaisinančią ugnį tapsime tobuli. Tai yra mūsų galutinis tikslas. Šventajai Jėzaus Teresei „pilnatvės“ Kristuje vaizdas buvo susiformavęs per patirtį. Šventoji Jėzaus Teresė visada ilgėjosi to tobulo susitikimo su Kristumi. Mūsų ėjimo į tobulumą laipsnis pasireiškia mūsų gyvenimuose. Jis pasireiškia tuo kaip mes gebame liudyti Dievą, jo artumą ir veikimą. Apie tai mes girdime mūsų minėtoje katechezėje:

„Brangūs broliai ir seserys, Šv. Jėzaus Teresė – tikra krikščioniškojo gyvenimo mokytoja visų laikų tikintiesiems. Mūsų visuomenėje, kurioje stokojama dvasinių vertybių, šventoji mus moko nenuilstamai liudyti Dievą, jo artumą ir veikimą, moko realiai pajusti mūsų širdyje tūnantį Dievo alkį, troškimą regėti Dievą, kalbėtis su juo ir būti jo tikru draugu. Tokia draugystė mums būtina, ir jos turime kasdien iš naujo ieškoti. Šios giliai kontempliatyvios ir veiklios šventosios pavyzdys ir mus akina kiekvieną dieną skirti deramai laiko maldai, tokiam atvirumui Dievui, tokiam keliui, kuriuo eidami Dievo ieškome, jį išvystame, surandame jo draugystę ir per tai tikrąjį gyvenimą; juk daugybei iš mūsų tenka pripažinti: „Negyvenu, negyvenu tikrai, nes negyvenu savo gyvenimo esme.“ Štai kodėl maldos laikas yra ne prarastas laikas, bet laikas, kurio metu atsiveria kelias į gyvenimą, kelias mokytis iš Dievo karštos meilės Jam, jo Bažnyčiai ir konkrečios meilės savo broliams.“⁷⁵

Stiprybė ir įrankis šiame kelyje yra malda. Malda yra labai svarbi krikščioniškojo gyvenimo dalis. Be maldos nebus įmanoma užmegzti santykį su Kristumi. Kartais žmogui gali atrodyti, jog malda yra laiko švaistymas, nes yra daug svarbesnių dalykų, kuriuos galima būtų per tą laiką pasidaryti. Norint jog malda neštų vaisius, būtina skirti tam laiko, nes tai yra pokalbis su artimiausiu draugu, kuris niekada tavęs nepalieka. Kaip gi gali neskirti laiko draugui, kuris gali tavo paties gyvenimą pakeisti labai smarkiai. Pasinaudosiu Šventosios Jėzaus Teresės mėgiamu būdu pagrįsti savo mintį, tai yra remtis Šventuoju Raštu. Ji bando rasti atsakymą Šventojo Rašto žodžiais: „Kadaiše manoji tauta išėjo į Egiptą, kad ten gyventu kaip svetimšaliai. Asirija apiplėšė juos, nieko už tai neduodama. O dabar ką aš turiu daryti? Žodis VIEŠPATIES. „Manoji tauta buvo pagrobta už nieką, o jų engėjai staugia iš džiaugsmo...“- „Mano vardas užgauliojamas kasdien be paliovos. Todėl mano tauta patirs mano šlovę tą dieną, nes aš Tas- Viešpats kurs tai sako. Štai aš esu!“ (Iz 52,5).

Ar visada mes galime rasti Dievą, juk mes patys be Dievo tobulėti negebame. Iš Šventojo Rašto žodžių girdime, kad kas beatsitiktų Dievas bus visada su mumis. Visada mus mylės. Dievo meilė Šv. Jėzaus Teresei buvo gyvenimo džiaugsmas ir ramstis. Mes patys pasirenkame ko norime gyvenime, kuriuo keliu norime eiti. Patys pasiduodame priešui tiesiai į rankas, paskui kai jis pradeda iš mūsų reikalauti duoklės gražinimo ir mus engti, pradedame skųstis, kaip mums negera

⁷⁵ Benediktas XVI, „Apie šv. Teresę Avilietę“, 10.

gyventi, klausiamo, kodėl mūsų gyvenimas toks blogas. Kodėl Dievas taip leido, kur jis yra. Argi šiais laikais nevyksta tas pats ir su mumis? Sakome, jog esame laisvi, jog galime daryti ką panorėję. Bet Dievo sukurtas pasaulis yra tobulas, jame yra numatyti dėsniai ir taisyklės, kurių laikymasis padarys mus laisvus. Pats žmogus iš savo žmogiškumo prizmės dažniausiai neskiria gerą nuo blogo. Dėl šios priežasties Šv. Jėzaus Teresei buvo parodyta nuostabi krištolo pilis. Tai mūsų siekiamybė nueiti į aukščiausią menę pas tą, kuris gali viską. Mums duota laisva valia, kad laisvai galėtume pasirinkti ir apsispręsti gyventi ir augti meilės santykiyje su Dievu. Žmogus buvo vergu velnio vergijoje ir pagaliau atėjo metas prisiminti, kas yra žmogus ir kodėl čia išviso atėjo į Žemę. Atėjo metas susigrąžinti santykį su Tėvu. Ir vėl tapti mistikais, padedant kitiems prisiminti savo tikrąją tiesą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad mes visi norime patirti Dievo artumą savo gyvenime. Šv. Jėzaus Teresė mums visiems yra pavyzdys, kad per Meilę Dievui galime padaryti didžius dalykus tiek savo, tiek kitų žmonių gyvenimuose. Žmogus turi laisvą valią rinktis, ko jis nori iš savo gyvenimo. Turi galimybę rinktis ar gyventi su Dievu, ar atmesti Jį ir gyventi savo gyvenimą. Bet Dievas nori, jog mes būtumėme laisvi ir bendrautume su Juo kaip su Gyvuoju Dievu. Jėzus mus mokė, kad buvimas Tėvo artumoje ir buvime su juo yra be galo svarbus kiekvieno iš mūsų gyvenime. Šv. Jėzaus Teresė savo laike buvo ta, kuri mokė savo seseris jog tikras santykis su Gyvuoju Kristumi yra svarbiausias dalykas norint augti dvasiškai. Jis yra raktas kelyje į sielos išlaisvinimą iš blogio gniaužtų.

IŠVADOS

1. Malda tai pokalbis su Dievu kaip Tėvu. Šiandienos pasaulyje kuris yra pasinėręs į save vis labiau augindamas savo ego pamiršta tai, kas yra svarbiausia žmogaus gyvenime t. y. maldą ir santykį su Dievu. Šis darbas praskleidžia šydą į vidinę maldą bei santykį su Dievu, tokiu būdu parodant maldos svarbą šiandieniniam žmogui. Parodo kaip yra svarbu nepamiršti to, kuris mus sukūrė ir kurio dėka esame čia žemėje. Mes ieškodami sau patogumo liekame prie savo senų, įprastų gyvenimo normų, nenorėdami nieko keisti ar ieškoti kažko daugiau, kas gali iš tiesų mus pakeisti.

2. Šv. Teresės Avilietės gyvenimas mums yra geras stimulus ir pavyzdys kaip, būnant su Dievu maldoje ir vienybėje, galima gyventi pilnai visavertį gyvenimą. Matome savo aplinkose jog žmogus, kuris neturi šio santykio su Dievu per maldą ar kitais jam žinomais būdais, visada ieško šio santykio tik netinkamoje aplinkoje. Mąsto, jog vidinį nerimą ir laimę atneš dideli turtai ar materialinės gėrybės. Visada žmogus ieško Dievo tik jį reikia tinkamai pakreipti ir nurodyti kelią. Galime taip pat matyti, jog ir mūsų tikinčioje bažnytinėje aplinkoje dažnai mąstoma, jog nueisiu į bažnyčią, pasidėsiu pliusiuką, kad joje buvau ir tarsi to turi pakakti. Deja tam reik daugiau neieškoti Dievo kažkur išorėje (nes ten jo nėra), bet eiti į savo vidų ir auginti santykį su Dievu.

3. Svarbu šio laiko žmogui išmokti melstis. Norėdami suvokti Šv. Jėzaus Teresės maldos supratimą ir patirtį reikia remtis jos pačios žodžiais. Šv. Jėzaus Teresė siūlo užmegzti artimą ryšį su Jėzumi, su juo bendrauti ir kalbėtis kaip su pačiu geriausiu artimiausiu draugu. Šv. Jėzaus Teresė ragina įgyti pasitikėjimą šituo nuostabiu Karaliumi, kuris gyvena gražioje pilyje. Mums reikia Jėzaus, kad jis atrakintų pilies duris. Šv. Jėzaus Teresės būdas yra galimybė mūsų gyvenimams pasikeisti. Šv. Jėzaus Teresės malda yra afektinė, nes yra nukreipta į meilę. Jos malda yra dinamiška, nes yra laipsniška, keliauja per visus krikščioniškus slėpinius, išgyvena dorybes, atsidavimą Dievui. Išsilaisvinę iš žemiškų prisirišimų atrandame vidinę ramybę. Šv. Jėzaus Teresės malda išgyvena asketinius ir mistinius periodus, tol kol susitinka dangišką Tėvą perėjusi visas septynias dieviškos patirties buveines. Taigi, Šv. Jėzaus Teresės maldos kelias veda per Dievo patyrimą. Tam reikia turėti nuolankumą ir kantrybę bei leisti Dievui veikti.

4. Šv. Teresės maldos būdas ir gyvenimo pavyzdys mums aiškiai parodo, jog Bažnyčiai yra reikalinga, jog krikščionys būtų mistikai. Šiandieninis pasaulis nori viską įvynioti gražiai į vatą ir pateikti visuomenei. Teresės pavyzdys yra ne eilinis maldos kelio supratimas, kuriame atliksi tai, kas reikalinga ir busi išgelbėtas. Šis pavyzdys yra revoliucinis tuo, jog verčia žmogų išeiti iš nusistovėjusių standartų ir pažvelgti giliau. Pažvelgti ten, kur žmogus bijo pasižiūrėti, nes gali suprasti, jog ėjo visai netinkamu keliu ir jo siela dėl to nėra laiminga. Neklauso Dievo balso, kalbančio kiekvieno žmogaus širdyje.

LITERATŪRA

1. Benedicta Ward (sud.). Dykumos Tėvų pamokymai. Vilnius UAB: Katalikų pasaulio leidiniai, 2014.
2. Benediktas XVI. Annus Fidei Apie šventąją Teresę Avilietę. katalikai.lt. 2011-02-02 d. <https://katalikai.lt/tikejimometai/index.php?id=134&nid=359&pg=1>
3. Christopher Daniel Vietri. The Journey to God Through the Spirituality of Teresa of Avila. UNIVERSITY OF SOUTH AFRICA 2007 (1515-1582).
4. Cooper, Austen. St. Teresa of Avila: Spiritual Guide for Today. The Australasian Catholic Record. 2015.
5. Farrugia Joanna. St. Teresa of Jesus, Mental Prayer and the Humanity of Jesus. The way of Perfection 2018.
6. Iain, Mathew. Dievo įsiveržimas Dvasinė kelionė su Kryžiaus Jonu. Kaunas: „Morkūnas ir Ko“, 2020.
7. Katalikų Bažnyčios katekizmas. Vilnius: „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2015.
8. Lazdauskaitė, Rasa. „Šv. Jėzaus Teresė Avilietė - Dievo gailėstingumo giedotoja“. bernardinai.lt. 2015-10-15 d. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-10-15-sv-terese-aviliete-dievo-gailestingumo-giedotoja/>.
9. Lazdauskaitė, Rasa. „Šv. Teresė Avilietė, Bažnyčios mokytoja“. Vilnius: bernardinai.lt. 2019-10-15 d. <https://www.bernardinai.lt/2019-10-15-sv-terese-aviliete-baznycios-mokytoja/>.
10. Michelle Rebidoux. Deeper Than the Entrails is that Great Love a Phenomenological Approach to Spiritual Sensuality in Teresa of Avila. Memorial University, Newfoundland, Canada Oxford 2011.
11. Micevičiūtė, Jūratė. „Apie Šv. Jėzaus Teresės Avilietės knygos Vidinės pilies buveinės aktualumą“. bernardinai.lt. 2015 03 30 d. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-11-14-marijos-radijas-apie-sv-jezaus-tereses-avilietes-knygos-vidines-pilies-buveines-aktualuma/>
12. Micevičiūtė, Jūratė. „Dievo draugystės patirtis: Šv. Jėzaus Teresės maldos metodas XXI amžiui“. bernardinai.lt. 2015-03-30 d. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-03-30-dievo-draugystes-patirtis-sv-jezaus-tereses-maldos-metodas-xxi-amziui/128911>.
13. Panzer, Lolita. „Teresės Avilietės vidinė malda: Kaip elgtis krizėje“. Vilnius: bernardinai.lt. 2015-05-12 d. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-05-12-tereses-avilietes-vidine-malda-kaip-elgtis-krizeje/130770>.
14. Paštuvos basųjų karmeličių vienuolynas. Šv. Kryžiaus Jonas vienas didžiausių katalikų mistikų. bernardinai.lt. 2019-12-14 d. <https://www.bernardinai.lt/2019-12-14-sv-kryziaus-jonas-vienas-didziausiu-kataliku-mistiku/>.
16. Šv. Jėzaus Teresė Avilietė. Sielos pilis. Kaunas: Mažoji Poligrafija, 2008.
17. Šv. Jėzaus Teresė. Tobulumo kelias. Vilnius: BALTO print UAB, 2017.
18. Šv. Teresė Avilietė. Gyvenimas. Kaunas: UAB Judex, 1998.
19. Šventasis Raštas. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2009.
20. Šv. Jėzaus Teresė, Vienuolynų steigimas. Kaunas: Naujasis amžius, 2004.
21. Vitkutė, Milda. „Mistikas – žmogus, patyręs Dievą. Kodėl Dievo patirtis svarbi tikėjimui šių dienų pasaulyje?“. bernardinai.lt. 2019-02-20 d. <https://www.bernardinai.lt/2019-02-19-mistikas-zmogus-patyręs-dieva/>.